

Київський національний торговельно-економічний університет
Кафедра економіки та фінансів підприємства

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

Оптимізація структури капіталу підприємства

за матеріалами ТОВ «Крестон Джі Сі Джі Едвайзори», м. Київ

Студента 2 курсу 1 м групи,
спеціальності 051 «Економіка»,
спеціалізації «Економіка та
безпека бізнесу»
денної форми навчання

Соколова
Владислава
Ігоровича

Науковий керівник –
канд. екон. наук, доцент

Андресва Вікторія
Геннадіївна

Гарант освітньої програми
д-р екон. наук, проф.

Блакита Ганна
Владиславівна

Київ 2020

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОПТИМІЗАЦІЇ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА	6
РОЗДІЛ 2 ДОСЛІДЖЕННЯ СТАНУ УПРАВЛІННЯ СТРУКТУРОЮ КАПІТАЛУ ТОВ «КРЕСТОН ДЖІ СІ ДЖІ ЕДВАЙЗОРІ».....	14
2.1 Оцінка динаміки обсягу та структури капіталу підприємства	14
2.2 Оцінка факторів, що впливають на структуру капіталу підприємства.....	22
2.3. Оцінка ефективності сформованої структури капіталу підприємства.....	29
РОЗДІЛ 3 НАПРЯМКИ ОПТИМІЗАЦІЇ СТРУКТУРИ КАПІТАЛУ ТОВ «КРЕСТОН ДЖІ СІ ДЖІ ЕДВАЙЗОРІ».....	37
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	48
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	51
ДОДАТКИ.....	57

ВСТУП

Актуальність теми. В сучасних умовах розвитку економіки Україна необхідною умовою ефективного «здорового» функціонування підприємства та забезпечення його подальшого розвитку є достатній обсяг та оптимальна структура капіталу підприємства. Через це багато компаній переглядають основні концепції та визначають найкращі напрямки ефективного управління фінансовою діяльністю підприємства. Оптимізація структури капіталу є одним із найбільш важливих і складних завдань для менеджменту підприємства, що в подальшому може впливати на фінансово-стратегічні цілі підприємства. Найбільш оптимальний вибір структури капіталу безпосередньо впливає на його вартість та ступінь фінансових ризиків для підприємства. Практика свідчить, що ніщо так не впливає на стійкість та стабільний розвиток підприємства як визначення оптимального співвідношення між його власним та позиковим капіталом. Крім того, не існує єдиного показника оптимальності структури капіталу для підприємств тому, що кожне з них є унікальним та залежить від індивідуальних особливостей підприємств: економічного виду діяльності, організаційно-правових форм, кон'юнктури ринку, стадії життєвого циклу та ін.

Теоретико-методологічним основам оптимізації структури капіталу присвятили свої роботи такі відомі науковці, як І.О. Бланк, Н.В. Бичкова, Ю. Бригхем, Дж. К. Ван Хорн, С.М. Клименко, М. Міллер, Є.В. Мних, Е. Хелферта, У. Шарпа, Ф. Модільяні та багато інших.

Метою роботи є вивчення теоретико-методологічних положень, дослідження діючої практики стану управління структурою капіталу підприємства та розробка відповідних практичних рекомендацій щодо її оптимізації.

Для реалізації мети даної роботи були вирішені наступні **завдання**:

- досліджено сутність оптимізації структури капіталу;

- визначені основні методи та критерії оптимізації структури капіталу підприємства;
- досліджено стан управління структурою капіталу ТОВ «КРЕСТОН ДЖІ СІ ДЖІ»;
- обґрунтовано напрямки оптимізації структури капіталу ТОВ «КРЕСТОН ДЖІ СІ ДЖІ»;
- здійснено перспективну оцінку ефективності структури капіталу ТОВ «КРЕСТОН ДЖІ СІ ДЖІ».

Об'єкт дослідження є процес оптимізації структури капіталу підприємства.

Предмет дослідження – теоретичні, методичні та практичні засади оптимізації структури капіталу підприємства.

Емпірична база дослідження – ТОВ «КРЕСТОН ДЖІ СІ ДЖІ ЕДВАЙЗОРІ» – український представник міжнародної аудиторської мережі Kreston International, однієї з провідних світових організацій в галузі аудиторських та консалтингових послуг. Діяльність компанії сфокусована на обслуговуванні великого та середнього бізнесу, що веде діяльність в Україні. Основною діяльністю ТОВ «КРЕСТОН ДЖІ СІ ДЖІ ЕДВАЙЗОРІ» по КВЕД є: 74.90 Інша професійна, наукова та технічна діяльність. Загальна сума необоротних активів на 01.01.2020 рік становить 80,8 тис. грн., оборотних активів - 14 174,8 тис. грн. Власний капітал складає 10 811,9 тис. грн., поточні зобов'язання – 3443,7 тис. грн. Обсяг всього капіталу становить 14 255,6 тис. грн. Сума чистого доходу від реалізації за 2019 рік становить 18 156,6 тис.грн., а сума чистого прибутку – 328,2 тис.грн.

У ході виконання роботи використано наступні **методи дослідження**: теоретичне узагальнення та системний аналіз – при визначенні поняття оптимізація структури капіталу підприємства; методи абстрактно-логічний, економіко-статистичний, балансовий метод, факторно-аналітичний – при дослідження стану управління структурою капіталу підприємства; графічні

методи – при узагальненні й оформленні отриманих результатів дослідження.

Практична значимість. Розроблені рекомендації щодо оптимізації структури капіталу підприємства можуть бути використані в діяльності ТОВ «КРЕСТОН ДЖІ СІ ДЖІ ЕДВАЙЗОРІ», що підтверджено відповідною довідкою.

Для оброблення економічної інформації, побудови таблиць, алгоритмів використано сучасні комп'ютерні технології та пакет прикладних програм Microsoft Excel.

Апробація результатів випускної кваліфікаційної роботи. Основні наукові положення і практичні результати дослідження опубліковано у збірнику наукових статей студентів КНТЕУ «Економіка та фінанси підприємства», 2020 р. на тему: «Методи та критерії оптимізації структури капіталу підприємства».

Інформаційною базою дослідження є нормативно-законодавчі акти України, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених, матеріали фінансової та статистичної звітності підприємства, сучасні пакети прикладного програмного забезпечення.

Структура роботи. Дана робота складається з вступу, трьох розділів, висновків та пропозицій, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОПТИМІЗАЦІЇ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Результативність операційної, фінансової та інвестиційної діяльності підприємства залежить від того, наскільки ефективно та раціонально формується та використовується його капітал. При дотриманні певного рівня співвідношення власного та позикового капіталу підприємства можна максимізувати його ринкову вартість, а також вийти на бажаний та необхідний рівень рентабельності, фінансової незалежності та фінансової стійкості підприємства. Тому в сучасних ринкових умовах виникає необхідність обґрунтування оптимальної структури капіталу.

Як показали проведені дослідження, в економічній літературі є різні підходи щодо визначення сутності оптимальної структури капіталу.

Так, оптимальна структура капіталу — це таке співвідношення між власним і позиковим капіталом, за якого одночасно забезпечується висока фінансова рентабельність і не втрачається фінансова стійкість підприємства [5].

Оптимальною називається така структура капіталу, за якої досягається максимальна вартість корпорації на фінансовому ринку за мінімальної ціни капіталу. Не може бути якихось загальних рекомендацій для досягнення оптимізації в структурі капіталу. Кожна корпорація прагне до ідеалу. Але в умовах ризику і невизначеності оптимальна структура капіталу, очевидно, недосяжна, або ідеальне співвідношення з'являється на якийсь певний період [12].

Оптимальна структура капіталу відображає таке співвідношення використання власного та позикового капіталу, за якого забезпечується найбільш ефективний взаємозв'язок між коефіцієнтами рентабельності власного капіталу та коефіцієнтом фінансової стійкості підприємства, тобто максимізації його ринкової вартості [2].

Отже, оптимізація структури капіталу є однією із найбільш важливих та складних проблем у фінансовому менеджменті. Дослідження показали, що процес оптимізації структури капіталу передбачає реалізацію наступних етапів [2, 11, 20, 30]:

- аналіз динаміки обсягу, складу та структури капіталу підприємства за декілька періодів (як мінімум три);
- оцінка ключових внутрішніх і зовнішніх чинників, що впливають на склад та визначають структуру капіталу: виду економічної діяльності підприємства, кон'юнктури фінансового та товарного ринків, рівня прибутковості основної операційної діяльності, ступеня концентрації акціонерного капіталу (якщо такий присутній), стадії життєвого циклу, інвестиційної привабливості підприємства, податкового навантаження, тривалості операційного та фінансового циклів підприємства, фінансового менталітету власників та менеджерів підприємства та ін.;
- безпосереднє проведення оптимізації структури капіталу підприємства за визначеною системою критеріїв.

Оскільки структура капіталу кожного підприємства відрізняється, то деякими вітчизняними та зарубіжними авторами пропонується застосовувати комбінований метод оптимізації капіталу, який передбачає усереднення значень частки власного та позикового капіталу, отриманих на основі трьох базових моделей оптимізації структури капіталу підприємства.

Саме в сучасній економічній літературі сьогодні можна знайти три основних базових методи оптимізації структури капіталу [1, 5, 11, 16, 19,26]:

1. Метод мінімізації рівня фінансових ризиків.
2. Метод мінімізації рівня витрат на капітал.
3. Метод максимізації рівня фінансової рентабельності.

Розглянемо кожний метод окремо: його сутність, переваги, недоліки та обмеження щодо практичного використання.

Оптимізація структури капіталу за критерієм мінімізації рівня фінансових ризиків. Цей метод дозволяє визначити, скільки позикових

коштів можна залучити додатково без порушення фінансової стійкості та рівня платоспроможності підприємства, а також як зменшення або збільшення позикового та власного капіталу позначиться на чистому прибутку. Для реалізації цього методу оптимізації капіталу застосовується наступний алгоритм дій [37]:

- визначення найкращих фінансових періодів за минулий рік, звертаючи увагу на максимальний рівень фінансового результату господарської діяльності підприємства (зазвичай місяць або квартал);
- розрахунок показників фінансової стійкості та платоспроможності підприємства за обраний період;
- порівняння показників з їх нормативними значеннями та вибір періоду, де співвідношення власного та позикового капіталу визначається як оптимальне, тобто більш наближеним до нормативного.

Основними перевагами цього методу є його прозорість, простота, мобільність та зрозумілість, оскільки згідно з ним найкраще співвідношення власного та позикового капіталу призводить до підвищення ефективності діяльності підприємства.

Крім переваг існує ряд недоліків використання цього методу оптимізації структури капіталу. Серед них можна виділити наступні:

- досить загальний характер рекомендацій щодо використання методу, орієнтація на нормативні значення показників фінансової стійкості та платоспроможності, які можуть значно відрізнятись в залежності від виду економічної діяльності, життєвого циклу, розміру підприємства, інвестиційна привабливість підприємства, податкове навантаження, тривалість операційного та фінансового циклів підприємства, фінансовий менталітет власників та менеджерів підприємства тощо;
- орієнтація на фактичне значення прибутку, а не на рентабельність власного капіталу, за інших рівних умов, чим менші витрати на обслуговування позикового капіталу, тим вищий прибуток, що в свою чергу,

може вказувати на неефективне використання фінансового потенціалу підприємства;

- в рамках цього методу не враховуються витрати на залучення додаткового капіталу.

Отже, цей метод є досить простим у використанні, його можна адаптувати під будь-яку господарську галузь підприємства, але в будь-якому випадку існують виключення щодо використання цього. Даний метод дозволяє вибрати оптимальні джерела залучення додаткового капіталу компанії, визначити політику фінансування активів компанії та обґрунтувати співвідношення між можливими джерелами фінансування активів підприємства.

Оптимізація структури капіталу за критерієм мінімізації рівня витрат на капітал. При використанні цього методу оптимальна структура капіталу підприємства визначається таким чином, щоб витрати на залучення додаткового капіталу та його обслуговування були найменшими. Тобто, підприємство може приймати фінансово-інвестиційні рішення, якщо рівень їх рентабельності не нижче поточного значення показника середньозважених витрат на капітал (WACC). Середньозважена вартість капіталу вказує на можливу середню дохідність, яку інвестори (власники та кредитори) очікують, інвестуючи у підприємство. Фактично WACC характеризує альтернативну вартість інвестування, тобто, той рівень прибутковості, який може бути отриманий підприємством при вкладенні не в новий проект, а вже в існуючий. Формула розрахунку WACC має наступний вигляд [5]:

$$WACC = \sum R_i * MV_i \quad (1.1)$$

де WACC – середньозважена вартість капіталу;

R_i – вартість i -го джерела капіталу;

MV_i – питома вага i -го джерела в загальній сукупності капіталу.

Недоліком визначення оптимальної структури капіталу за WACC є те, що побудова такої структури шляхом найдешевшого способу ведення господарства не є запорукою його ефективної діяльності. Критерій мінімізації витрат на залучення капіталу підприємства не враховує рівень отриманої фінансової рентабельності. Крім цього, у формулі не відображені галузеві ризики, що, в свою чергу, може суттєво вплинути на вибір оптимального методу оптимізації структури капіталу підприємства. Крім того, оптимізація структури капіталу за критерієм WACC побудована на пошуку найдешевших джерел фінансування активів підприємства, а такі дії можуть призвести до втрати підприємством його фінансової стійкості та платоспроможності. Адже, звертаючи увагу на висловлення відомих вчених та економістів, вартість власного капіталу підприємства, як правило, є вищою ніж вартість позикового капіталу, і звичайно політика формування, розподілу та використання фінансових ресурсів підприємства буде акцентована на використанні залучених фінансових ресурсів. Позиковий капітал призводить до зростання ринкової вартості підприємства тільки за умови його ефективного використання. Ефективність використання позикового визначається фінансовим показником – ефектом фінансового важелю [23].

На практиці, як правило, короткостроковий позиковий капітал є найдешевшим. Але за його рахунок неможливо профінансувати довгострокові фінансові ресурси в активи. Тобто, вибір методу оптимізації структури капіталу за критерієм мінімізації витрат на його залучення можливий за умови попереднього вивчення та аналізу строку фінансування активів підприємства.

Отже, цей метод базується на мінімізації витрат на капітал і враховує вартість залучення і позикового, і власного капіталу. Проте існують деякі нюанси, які цей метод не враховує, наприклад, результативність діяльності підприємства, його фінансову стійкість або потребу у довгострокових джерелах фінансування підприємства.

Оптимізація структури капіталу за критерієм максимізації рівня фінансової рентабельності підприємства. Даний метод полягає у дослідженні рівня рентабельності власного капіталу при зміні структури капіталу. Доцільність і обсяги залучення позикового капіталу обґрунтовуються і обмежуються позитивним значенням ефекту фінансового важеля [36].

Основною і головною метою кожного підприємства є максимізація прибутку у довгостроковому періоді. Саме це слід враховувати при визначенні оптимальної структури капіталу підприємства. Тому рівень та обсяги позикового капіталу для конкретного підприємства в конкретній галузі визначається в залежності від рівня ефекту фінансового левериджу (ЕФЛ) [1]:

$$\text{ЕФЛ} = (1 - \text{Спп}) * (\text{Ра} - \text{Пс}) * \text{ПК/ВК} \quad (1.2)$$

де ЕФЛ – ефект фінансового левериджу;

Спп – ставка податку на прибуток;

Ра – рентабельність активів;

Пс – ставка відсотка за кредит, що сплачується підприємством за використання залученого капіталу;

ПК – позиковий капітал;

ВК – власний капітал.

Якщо ефект фінансового левериджу позитивний, то це свідчить про отримання додаткового прибутку на кожен одиницю додатково залученого позикового капіталу. Тобто, якщо рентабельність активів більше відсотків за позики, то рентабельність власного капіталу буде зростати пропорційно зростанню частки заборгованості в структурі капіталу. На ряду з цим, збільшення частки позикового капіталу призводить до більших фінансових ризиків та в майбутньому може значно вплинути на рівень прибутку підприємства за рахунок збільшення витрат на позиковий капітал, його

обслуговування та зниження фінансової стійкості підприємства. На обсяг позикового капіталу впливає готовність кредиторів надати позику. Чим більше частка позикового капіталу в структурі капіталу підприємства, тим більше ризик неповернення цих позикових коштів і тим вище плата за обслуговування позики [19].

Отже, за цим методом можна точно визначити доцільність і можливі обсяги використання позикового капіталу за відомого рівня витрат на нього та рентабельності активів. Однак, крім цього цей метод не враховує потребу підприємства у використанні довгострокового позикового капіталу та обсяг витрат на залучення власного капіталу. Так, на практиці, визначення оптимальної структури капіталу не обмежується досягненням оптимального співвідношення між позиковим і власним капіталом. Велике практичне значення має термін залучення капіталу, оскільки фінансування довгострокових активів неможливе за рахунок короткострокових джерел. Золоте правило фінансування стверджує, що фінансовий капітал має бути мобілізований на строк, не менший від того, на який даний капітал заморожується в необоротних та оборотних активах підприємства. Отже, з точки зору оптимізації структури капіталу велике значення мають обсяги довгострокового капіталу, власного та позикового.

Позиковий капітал, зазвичай, дешевше власного, що можна пояснити більшою ризикованістю останнього. Короткостроковий позиковий капітал переважно дешевше довгострокового, або взагалі є умовно безоплатним. Отже, за інших рівних умов, досягнення позитивного ЕФЛ імовірніше при використанні короткострокових позикових джерел. Проте на практиці, з метою забезпечення фінансування необоротних активів, неможливо обмежуватись тільки дешевими джерелами капіталу, а слід звертати увагу і на строки його використання [9].

Таким чином, можна виокремити єдину систему щодо визначення оптимальної структури капіталу підприємства на підставі наступних критеріїв:

1. $EFL \rightarrow \max$, при $P_a - P_c > 0$.
2. $WACC \rightarrow \min$.
3. Показники фінансової стійкості, платоспроможності та рентабельності власного капіталу прямують до нормативних (середніх за видами економічної діяльності) значень.
4. Наявність на підприємстві власного оборотного капіталу, тобто сума власного та довгострокового позикового капіталу повинна бути достатньою для фінансування необоротних активів та частини оборотних активів.

Узагальнюючи результати проведеного дослідження, під оптимальною структурою капіталу підприємства слід розуміти такий його стан, який може забезпечити стабільну платоспроможність та фінансову стійкість, високу фінансову рентабельність підприємства при мінімальних витратах на залучення капіталу, що дозволить максимізувати ринкову вартість суб'єкта господарювання.

Отаким чином, визначено основні переваги та недоліки використання основних методів оптимізації капіталу: мінімізації рівня фінансових ризиків, мінімізації рівня витрат на капітал та максимізації рівня фінансової рентабельності; запропонована система критеріїв оптимізації структури капіталу підприємства, яка дозволяє визначити таке співвідношення власних та позикових коштів, яке забезпечить ефективну та раціональну пропорційність між максимізацією рентабельності власного капіталу та мінімізацією середньозваженої вартості капіталу, ризиків неплатоспроможності та втрати фінансової стійкості, що забезпечить нарощення ринкової вартості підприємства.

РОЗДІЛ 2
ДОСЛІДЖЕННЯ СТАНУ УПРАВЛІННЯ СТРУКТУРОЮ КАПІТАЛУ
ТОВ «КРЕСТОН ДЖІ СІ ДЖІ ЕДВАЙЗОРИ»

2.1 Оцінка динаміки обсягу та структури капіталу підприємства

Для дослідження стану управління структурою капіталу ТОВ «КРЕСТОН ДЖІ СІ ДЖІ ЕДВАЙЗОРИ», перш за все, треба оцінити зміни в обсязі та складі його капіталу на підставі фінансового звіту суб'єкта малого підприємства за 2017, 2018 та 2019 роки (Додатки А, Б). Результати розрахунків наведено у табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Динаміка обсягу та складу капіталу ТОВ «КРЕСТОН ДЖІ СІ ДЖІ
ЕДВАЙЗОРИ» за 2017-2019 роки, тис. грн

Пасиви	Обсяг, тис. грн			Абсолютний приріст, тис. грн		Темп приросту, %	
	на 01.01. 2018	на 01.01. 2019	на 01.01. 2020	на 01.01. 2019	на 01.01.2 020	на 01.01. 2019	на 01.01. 2020
1. Власний капітал, всього у т.ч.	10230,5	10630,7	10811,9	400,2	181,20	3,9	1,71
Зареєстрований капітал	24,8	24,8	24,8	0,0	0,0	0,0	0,0
Нерозподілений прибуток	10205,7	10605,9	10787,1	400,2	181,20	3,9	1,71
2. Поточні зобов'язання, всього у т.ч.	1397,8	10141,3	3443,7	8743,5	-6697,6	625,5	-66,0
Поточна кредиторська заборгованість за:							
товари, роботи, послуги	1277,4	3102,8	639,0	1825,4	-2463,8	142,9	-79,4
розрахунками з бюджетами	68,1	150,0	87,0	81,9	-63,0	120,3	-42,0
розрахунками зі страхування	10,7	2,2	6,0	-8,5	3,8	-79,4	172,7
розрахунками з оплати праці	41,6	12,8	0,0	-28,8	-12,8	-69,2	-100,0
Інші поточні зобов'язання	0,0	6873,5	2711,7	6873,5	-4161,8	0,00	-60,5
Пасиви, всього	11628,3	20772,0	14255,6	9143,7	-6516,4	78,6	-31,4

Відобразимо зміни в структурі капіталу підприємства за допомогою діаграми (рис. 2.1).

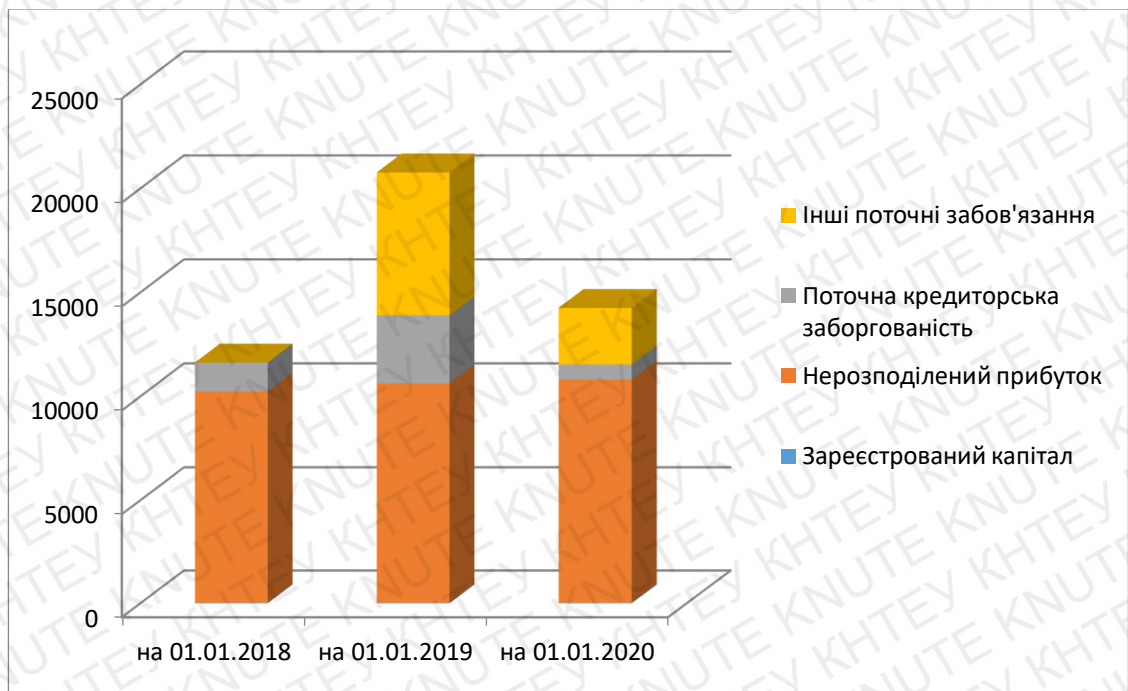

Рис. 2.1 Динаміка структурних елементів капіталу ТОВ «КРЕСТОН ДЖІ СІ ДЖІ ЕДВАЙЗОРІ» за 2017-2020 рр., тис. грн

Таким чином, сума на 01.01.2019 р. має тенденцію до збільшення: на 9143,7 тис. грн., або на 78,6%, але на 01.01.2020 р. показує значне зменшення на 6516,4 тис. грн., або на 31,4%.

Зміна суми капіталу ТОВ «КРЕСТОН ДЖІ СІ ДЖІ ЕДВАЙЗОРІ» обумовлено, в основному, збільшенням поточних зобов'язань на 01.01.2019 на 8743,5 тис. грн., або на 625,5% та на 01.01.2020 їх зменшенням - на 6697,6 тис. грн., або на 66%.

В свою чергу значне збільшення поточних зобов'язань відбулося за рахунок зростання: поточної кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги – на 01.01.2019 р. на 1825,4 тис. грн., на 01.01.2018 р. значення поточної кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги складало 1277,4 тис. грн., а на 01.01.2020 р. відбулося її зменшення на 2463,8 тис. грн., або на 79,4%, що зумовлено специфікою бізнесу консалтингових послуг.

Інші поточні зобов'язання мають аналогічну тенденцію. Їх збільшення або зменшення зумовлено надходженням авансів за певні види послуг та зобов'язання підприємства виконати роботи згідно з цими авансами.

Натомість сума власного капіталу змінилась незначно: на 01.01.2019 р. збільшилася на 400,2 тис. грн., або 3,9%, а на 01.01.2020 р. на 181,2 тис. грн., або на 1,71%.

Сума власного капіталу змінилася за рахунок збільшення нерозподіленого прибутку на 01.01.2019 р. на 400,2 тис. грн., або 3,9%, а на 01.01.2020 на 181,2 тис. грн., або на 1,71%, що свідчить про ефективність діяльності підприємства та використання отриманого прибутку для розвитку підприємства, але на кінець періоду спостерігається зменшення його приросту за рахунок збільшення частки власного капіталу в капіталі підприємства.

Інші статті балансу по пасиву змінювалися незначно і несуттєво впливали на зменшення або збільшення загальної суми капіталу ТОВ «КРЕСТОН ДЖІ СІ ДЖІ ЕДВАЙЗОРІ».

Аналіз структури капіталу підприємства наведено у табл. 2.2.

В структурі капіталу ТОВ «КРЕСТОН ДЖІ СІ ДЖІ ЕДВАЙЗОРІ» абсолютно переважає власний капітал, що свідчить про те, що підприємство є фінансово стійким.

Таким чином, з проведеного аналізу ми можемо зробити висновок про те, що основну частку в структурі капіталу ТОВ «КРЕСТОН ДЖІ СІ ДЖІ ЕДВАЙЗОРІ» становить нерозподілений прибуток: на 01.01.2018 р. - 87,77%, на 01.01.2019 р. - 51,06%, а на 01.01.2020 р. - 75,61%. Треба зазначити, що не дивлячись на зниження частки нерозподіленого прибутку підприємства, його абсолютне значення зростає за рахунок збільшення поточних зобов'язань у підприємства.

Частка нерозподіленого прибутку на 01.01.2019 р. зменшується за рахунок одночасного суттєвого збільшення частки поточної кредиторської заборгованості за товари, роботи та послуги в структурі капіталу та частки

інших поточних зобов'язань на 3,95% і 33,09% відповідно. На 01.01.2020 р. частка нерозподіленого прибутку збільшується на 24,61% за рахунок одночасного зменшення частки поточної кредиторської заборгованості за товари, роботи та послуги в структурі капіталу та частки інших поточних зобов'язань на 10,45% і 14,07% відповідно.

Таблиця 2.2

**Динаміка структури капіталу ТОВ «КРЕСТОН ДЖІ СІ ДЖІ
ЕДВАЙЗОРІ» за 2017-2019 роки, %**

Пасиви	Структура, %			Абсолютний приріст, тис. грн	
	на 01.01.2018	на 01.01.2019	на 01.01.2020	на 01.01.2019	на 01.01.2020
1. Власний капітал, всього у т.ч.	87,98	51,18	75,84	-36,80	24,67
Зареєстрований капітал	0,21	0,12	0,17	-0,09	0,05
Нерозподілений прибуток	87,77	51,06	75,67	-36,71	24,61
2. Поточні зобов'язання всього у т.ч.	12,02	48,82	24,16	36,80	-24,67
Поточна кредиторська заборгованість за:					
товари, роботи, послуги	10,99	14,94	4,48	3,95	-10,45
розрахунками з бюджетом	0,59	0,72	0,61	0,14	-0,11
розрахунками зі страхування	0,09	0,01	0,04	-0,08	0,03
розрахунками з оплати праці	0,36	0,06	0,00	-0,30	-0,06
Інші поточні зобов'язання	0,00	33,09	19,02	33,09	-14,07
Пасиви, всього	100,00	100,00	100,00	x	x

Це свідчить про те, що товарів та послуг, які підприємство купляє з відстрочення платежу стає більше, зважаючи на специфіку роботи підприємства – це аутсорсингові послуги, які підприємство використовую в процесі виконання аудиторських та консалтингових проектів, наприклад експертні думки, певні юридичні послуги, оціночні послуги та інше.

Хоча частка нерозподіленого прибутку показує тенденцію до зменшення, його абсолютне значення збільшується за рахунок збільшення суми капіталу ТОВ «КРЕСТОН ДЖІ СІ ДЖІ ЕДВАЙЗОРІ».

На 01.01.2019 р. частка інших поточних зобов'язань становила 33,09% капіталу підприємства, а на 01.01.2020 р. – 19,02%, або на 14,07% менше. Це свідчить про збільшення залежності підприємства від позикових коштів. Зростання відбувається за рахунок збільшення суми розрахунків за авансами одержаними та за рахунок внутрішніх розрахунків, знову ж таки це обумовлено специфікою діяльності підприємства, а саме наданням консалтингових послуг, які зазвичай в процесі проекту потребують привернення аутсорсингових послуг.

Зареєстрований капітал підприємства в абсолютному значенні залишається незмінним, але в структурі пасиву балансу його значення має спочатку тенденцію до зниження: на 01.01.2018 р. частка зареєстрованого капіталу в загальній структурі пасиву балансу становила 0,21%, на 01.01.2019 р. – 0,12%, а потім тенденцію до збільшення, на 01.01.2020 р. – 0,17%. Така тенденція спостерігається за рахунок того, що валюта балансу зростає в абсолютному значенні.

Інші статті пасиву балансу ТОВ «КРЕСТОН ДЖІ СІ ДЖІ ЕДВАЙЗОРІ» є несуттєвими і за весь період, що аналізується, залишаються майже незмінними, коливання цих статей пасиву балансу відбувається в межах 1%.

Для дослідження стану управління структурою капіталу (джерел формування майна підприємства) доцільним є проаналізувати динаміку обсягу та складу активів підприємства (табл. 2.3).

В свою чергу, на зміну оборотних активів підприємства вплинуло, в основному, збільшення іншої дебіторської заборгованості: на 11843,4 тис. грн, або на 146,27% на 01.01.2019 р. та її зменшення на 6746,9 тис. грн, або на 33,84% на 01.01.2020 р., що обумовлено надходженням авансів наданих за консалтингові послуги.

Таблиця 2.3

**Динаміка обсягу та складу активів ТОВ «КРЕСТОН ДЖІ СІ ДЖІ
ЕДВАЙЗОРІ» за 2017-2019 роки, тис. грн**

Активи	Обсяг, тис. грн			Абсолютний приріст, тис. грн		Темп приросту, %	
	на 01.01. 2018	на 01.01. 2019	на 01.01. 2020	на 01.01. 2019	на 01.01. 2020	на 01.01. 2019	на 01.01. 2020
1. Необоротні активи, всього у т.ч.	1,1	105,7	80,8	104,6	-24,9	9509,0	-23,56
Основні засоби	0,0	105,7	80,8	105,7	-24,9	0,0	-23,56
Довгострокові фінансові інвестиції	1,1	0,0	0,0	-1,1	0,0	-100,0	-
2. Оборотні активи, всього у т.ч.	11627,2	20666,3	14174,8	9039,1	-6491,5	77,7	-31,41
Запаси	0,0	19,2	0,6	19,2	-18,6	0,0	-96,88
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	594,1	204,9	791,5	-389,2	586,6	-65,5	286,29
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	623,4	30,9	37,0	-592,5	6,1	-95,0	19,74
Інша поточна дебіторська заборгованість	8097,1	19940,5	13193,6	11843,4	-6746,9	146,2	-33,84
Гроші та їх еквіваленти	28,5	58,7	8,5	30,2	-50,2	105,9	-85,52
Інші оборотні активи	2284,1	412,1	131,6	-1872,0	-280,5	-81,9	-68,07
Активи, всього	11628,3	20772,0	14255,6	9143,7	-6516,4	78,6	-31,37

Зміна суми активів ТОВ «КРЕСТОН ДЖІ СІ ДЖІ ЕДВАЙЗОРІ» обумовлено, в основному, зміною оборотних активів підприємства: збільшенням на 01.01.2019 р. на 9039,1 тис. грн., або на 77,7%, а на 01.01.2019 р. зменшенням на 6491,5 тис. грн., або на 31,41%.

Необоротні активи на 01.01.2019 р. показують тенденцію до збільшення: на 104,6 тис. грн, або майже в 96 разів за рахунок збільшення основних засобів (закупка основних засобів для можливості надання аудиторських послуг: меблі для офісу, комп'ютери, корпоративні мобільні телефони), що є позитивною тенденцією та свідчить про зростання економічного потенціалу підприємства. На 01.01.2020 р. необоротні активи показують тенденцію до зменшення на 24,9 тис. грн, або на 23,56%, за рахунок зносу придбаних основних засобів.

Інші статті балансу суттєво не вплинули на загальну суму активів підприємства.

Аналіз структури активів ТОВ «КРЕСТОН ДЖІ СІ ДЖІ ЕДВАЙЗОРІ» за 2017-2019 рр. наведено у табл. 2.4.

В структурі активів ТОВ «КРЕСТОН ДЖІ СІ ДЖІ ЕДВАЙЗОРІ» абсолютно переважають оборотні активи підприємства, що обумовлено специфікою роботи підприємства.

Таким чином, основну частину активів підприємства складає інша поточна дебіторська заборгованість, яка має тенденцію до значного збільшення: на 01.01.2018 р. її частка складає 69,63%, на 01.01.2019 р. спостерігається збільшення до 96,00%, або на 26,36%, а на 01.01.2020 р. - незначне зменшення до 63,52%, або на 32,48%. Частка іншої поточної дебіторської заборгованості є такою значною за рахунок суми авансів наданих іншими підприємствами за рахунок виконання договірних зобов'язань, аудиторських та консалтингових послуг. Специфіка роботи підприємства вимагає розділення оплати за надані послуги на авансовий платіж та післяоплату.

На 01.01.2019 р. у підприємства з'явилися запаси у розмірі 0,09% від загальних активів, а на 01.01.2020 р. вони склали 0%, низька частка яких пов'язана з операційною діяльністю – наданням консалтингових послуг.

Виходячи з проведеного аналізу, слід зазначити, що дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи та послуги також показує

тенденцію до зменшення: на 01.01.2018 р. вона складала 5,1% загальних активів підприємства, але на 01.01.2019 р. зменшилась на 4,12% і становила вже 0,99% загальних активів. На 01.01.2020 р. дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи та послуги становила 3,81%, в порівнянні з 01.01.2019 р., збільшилась на 2,82%, що свідчить про її інкасацію та збільшення надання послуг безпосередньо у грошовій формі без відтермінування строків. Інші статті балансу можемо вважати не суттєвими, адже їх частка протягом 2017-2019 рр. становила близько 1% загальних активів підприємства.

Таблиця 2.4

**Динаміка структури активів ТОВ «КРЕСТОН ДЖІ СІ ДЖІ
ЕДВАЙЗОРІ» за 2017-2019 роки, %**

Активи	Структура, %			Абсолютний приріст, %	
	на 01.01.18	на 01.01.19	на 01.01.20	на 01.01.19	на 01.01.20
1. Необоротні активи, всього у т.ч.	0,01	0,51	0,57	0,50	0,06
Основні засоби	0,00	0,51	0,57	0,51	0,06
Довгострокові фінансові інвестиції	0,01	0,00	0,00	-0,01	0,00
2. Оборотні активи, всього у т.ч.	99,99	99,49	99,43	-0,50	-0,06
Запаси	0,00	0,09	0,00	0,09	-0,09
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	5,11	0,99	3,81	-4,12	2,82
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	5,36	0,15	0,18	-5,21	0,03
Інша поточна дебіторська заборгованість	69,63	96,00	63,52	26,36	-32,48
Гроші та їх еквіваленти	0,25	0,28	0,04	0,04	-0,24
Інші оборотні активи	19,64	1,98	0,63	-17,66	-1,35
Активи, всього	100,00	100,00	100,00	x	x

Тенденцію до зменшення показує стаття гроші та їх еквіваленти: на 01.01.2018 р. вони становили 0,25% від загальної суми активів підприємства, а на 01.01.2020 р. - 0,04%.

Таким чином, за досліджуваний період капітал підприємства не має чіткої тенденції зміни, а його сума змінювалась в основному за рахунок поточних зобов'язань підприємства. В структурі капіталу переважає власний капітал, що свідчить про фінансову стійкість підприємства, не дивлячись на значне зменшення частки власного капіталу та збільшення інших поточних зобов'язань на кінець періоду дослідження. Капітал підприємства більшою частиною направлений на формування оборотних активів, що обумовлено специфікою діяльності підприємства. В структурі оборотних активів підприємства переважає дебіторська заборгованість, що пов'язано з авансовим наданням послуг в рахунок виконання договірних зобов'язань.

2.2 Оцінка факторів, що впливають на структуру капіталу підприємства

Для чіткого визначення оптимальної структури капіталу необхідно визначити вплив певних факторів, що можуть впливати на капітал підприємства, його чистий прибуток, рівень постійних та змінних витрат, коефіцієнти фінансової стійкості, тощо.

Для визначення впливу факторів на структуру капіталу підприємства розрахуємо показники фінансової стійкості (табл. 2.5).

Формули розрахунку даних показників наведено у Додатку В.

Отже, проаналізувавши відносні показники фінансової стійкості ТОВ «КРЕСТОН ДЖІ СІ ДЖІ ЕДВАЙЗОРІ» можемо зробити наступні висновки.

Протягом всього періоду підприємство є фінансово незалежним: так у 2019 році частка власного капіталу складала 61% при нормі більше 0,5; не

дивлячись на зниження показника (за рахунок перевищення темпу зростання загальної суми капіталу над власним капіталом: у 2019 р. 8,11% та 2,79% відповідно). Відповідно, коефіцієнт концентрації позичкового капіталу збільшується до 0,39, а фінансового левериджу – до 0,63.

Таблиця 2.5

**Динаміка показників фінансової стійкості ТОВ «КРЕСТОН ДЖІ
СІ ДЖІ ЕДВАЙЗОРІ» за 2018-2019 рр.**

Показники	Значення			Абсолютний приріст	
	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2018/ 2017 р.	2019/ 2018
Середня сума власного капіталу	10139,25	10430,60	10721,30	291,35	290,70
Середня сума валюти балансу	10924,35	16200,15	17513,80	5275,80	1313,65
Середня сума поточних зобов'язань	785,10	5769,55	6792,50	4984,45	1022,95
Середня сума необоротних активів	1,20	53,40	93,25	52,20	39,85
Середня сума запасів	0,00	19,20	9,90	19,20	-9,30
Середня сума оборотних активів	10923,15	16146,75	17420,55	5223,6	1273,8
Середня сума дебіторської заборгованості	9381,9	14745,45	17099,2	5363,6	2353,8
Середня сума кредиторської заборгованості	786,1	2332,8	1999,9	1546,7	-332,9
Коефіцієнт автономії	0,93	0,64	0,61	-0,28	-0,03
Коефіцієнт концентрації позичкового капіталу	0,07	0,36	0,39	0,28	0,03
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	1,00	0,99	0,99	-0,01	0,00
Коефіцієнт фінансової залежності	1,08	1,55	1,63	0,48	0,08
Коефіцієнт фінансової стабільності	12,91	1,81	1,58	-11,11	-0,23
Коефіцієнт забезпечення власними коштами	0,93	0,64	0,61	-0,28	-0,03
Коефіцієнт фінансового левереджу	0,08	0,55	0,63	0,48	0,08
Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів робочим капіталом	0,93	0,64	0,61	-0,29	-0,03
Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості	11,93	6,32	8,55	-5,61	2,23
Коефіцієнт поточних зобов'язань	1	1	1	0	0

Коефіцієнт забезпечення власними коштами показує, що у 2019 році підприємство здатне була профінансувати 61% всіх своїх оборотних активів

за рахунок власного капіталу. Не дивлячись на зменшення, знаходиться в межах нормативного значення ($>0,2$). Тенденція до зменшення обумовлена зменшенням оборотних активів підприємства за досліджуваний період на 31,41%.

Оборотні активи у 2019 році на 61% профінансовано за рахунок робочого капіталу, високе значення показників обумовлено значним перевищенням оборотних активів над поточними зобов'язаннями та забезпеченнями.

Дебіторська заборгованість протягом всього періоду дослідження перевищує кредиторську, так у 2019 р. таке співвідношення склало 8,55 разів, що на 2,23 менше попереднього періоду (при нормі 1). Така ситуація на ТОВ «КРЕСТОН ДЖІ СІ ДЖІ ЕДВАЙЗОРИ» обумовлена авансовими платежами за консультаційні та аудиторські послуги.

Оцінимо вплив основних факторів на структуру капіталу підприємства на прикладі коефіцієнту автономії (табл. 2.6)

Таблиця 2.6

Факторний аналіз коефіцієнту автономії ТОВ «КРЕСТОН ДЖІ СІ ДЖІ ЕДВАЙЗОРИ» за 2017-2019 рр.

Показники	Станом на:			Абсолютна зміна	
	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2018/ 2017 р.	2019/ 2018
Коефіцієнт автономії (Ка)	0,928	0,644	0,612	-0,28	-0,032
Власний капітал (ВК)	10139,25	10430,60	10721,30	291,35	290,70
Капітал (К)	10924,35	16200,15	17513,80	5275,80	1313,65
Зміна коефіцієнта фінансової автономії за рахунок зміни власного капіталу	×	×	×	0,018	0,018
Зміна коефіцієнта фінансової автономії за рахунок зміни капіталу	×	×	×	-0,301	-0,031

Розраховуємо вплив зміни факторів на коефіцієнт автономії у 2019 році:

$$Ka_{2018} = 10430,6 / 16200,15 = 0,644$$

$$Ka^* = 10721,30 / 16200,15 = 0,662$$

$$Ka_{2019} = 10721,3 / 17513,80 = 0,612$$

$$\Delta Ka(BK) = 0,662 - 0,644 = 0,018$$

$$\Delta Ka(K) = 0,612 - 0,662 = -0,05$$

Так, фінансова незалежність підприємства у 2019 р. знизилась на 0,032 пункти за рахунок таких змін: збільшення обсягу власного капіталу на 290,7 тис. грн. призвело до збільшення аналітичного показника на 0,018 пунктів, проте збільшення загального обсягу капіталу на 1313,65 тис. грн. знизило показник фінансової автономії підприємства на 0,031 пункти.

Для визначення оптимальної структури капіталу необхідно здійснено інтегральну оцінку фінансової стійкості ТОВ «КРЕСТОН ДЖІ СІ ДЖІ ЕДВАЙЗОРІ» на підставі підходу Кондракова Н. П. (табл. 2.7).

Таблиця 2.7

**Розрахунок інтегральної оцінки фінансової стійкості
ТОВ «КРЕСТОН ДЖІ СІ ДЖІ ЕДВАЙЗОРІ» за 2017-2019 рр.**

Показники	Значення			Абсолютний приріст	
	2018	2019	2020	2018 р.	2019 р.
Коефіцієнт автономії	0,93	0,64	0,61	-0,28	-0,03
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	1,00	0,99	0,99	-0,01	0,00
Коефіцієнт забезпеченості власним оборотним капіталом	0,93	0,64	0,61	-0,28	-0,03
Коефіцієнт стійкості економічного зростання	0,05	0,01	0,02	-0,04	0,01
Коефіцієнт чистого прибутку у чистому доході	0,05	0,01	0,02	-0,04	0,01
Коефіцієнт співвідношення виробничих активів до вартості майна	0,00	0,00	0,01	0,00	0,01
$R = \sqrt{K_{авт}^2 + K_M^2 + K_{вок}^2 + K_{сез}^2 + K_{чд}^2 + K_{в.а}^2}$	1,65	1,35	1,32	-0,3	-0,03

Таким чином, значення показника інтегральної оцінки фінансової стійкості підприємства не дивлячись на зниження є дуже високим (нормативне значення - прямує до 1), що обумовлено, перш за все, високою часткою власного капіталу у фінансуванні підприємства.

У зв'язку з тим, що у структурі капіталу ТОВ «КРЕСТОН ДЖІ СІ ДЖІ ЕДВАЙЗОРІ» найбільша частка припадає на нерозподілений прибуток (75,67%), необхідно провести аналіз основних факторів, що вплинули на формування чистого прибутку (табл. 2.8).

Таблиця 2.8

Аналіз формування чистого прибутку ТОВ «КРЕСТОН ДЖІ СІ ДЖІ ЕДВАЙЗОРІ» за 2017-2019 рр., тис. грн

Показники	Обсяг, тис. грн			Абсолютний приріст		Темп приросту, %	
	2017 р.	2018р.	2019р.	2018 р.	2019 р.	2018 р.	2019 р.
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	19393,70	18156,60	14414,7	-1237,10	-3741,9	-6,38	-20,61
Інші операційні доходи	3,90	25,20	275,9	21,30	250,70	546,15	994,84
Інші доходи	0,00	1008,10	0	1008,10	-1008,1	100,00	-100,00
<i>Разом доходи</i>	<i>19397,60</i>	<i>19189,90</i>	<i>14690,6</i>	<i>-207,70</i>	<i>-4499,3</i>	<i>-1,07</i>	<i>-23,45</i>
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	14977,90	16970,10	3769,8	1992,20	-13200,3	13,30	-77,79
Інші операційні витрати	4197,20	1819,60	10699,8	-2377,6	8880,20	-56,65	488,03
Інші витрати	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
<i>Разом витрати</i>	<i>19175,10</i>	<i>18789,70</i>	<i>14469,6</i>	<i>-385,40</i>	<i>-4320,1</i>	<i>-2,01</i>	<i>-22,99</i>
Фінансовий результат до оподаткування	222,50	400,20	221,0	177,70	-179,20	79,87	-44,78
Податок на прибуток	40,00	72,00	39,8	32,00	-32,20	80,00	-44,72
Чистий прибуток	182,50	328,20	181,2	145,70	-147,00	79,84	-44,79

Таким чином, у 2019 р. чистий прибуток зменшується на 147 тис. грн, або на 44,79%, за рахунок перевищення темпу зниження загальної суми доходів над загальною сумою витрат (-23,45% та -22,99% відповідно). Треба зазначити, що доходи підприємства знизилися за рахунок зменшення чистого доходу від реалізації та інших доходів (у 2019 р.), а в витратах зросли інші операційні витрати.

В свою чергу, отриманий чистий прибуток підприємства протягом всього досліджуваного періоду повністю капіталізувався (реінвестувався), що збільшувало суму нерозподіленого прибутку підприємства.

Наступним кроком визначимо точку безбитковості підприємства (табл. 2.9).

Таблиця 2.9

**СVP – аналіз ТОВ «КРЕСТОН ДЖІ СІ ДЖІ ЕДВАЙЗОРІ»
за 2017-2019 рр., тис. грн**

№	Показники	2017 р.	2018 р.	2019 р.
1	Загальна сума доходів	19397,6	19189,9	14690,6
2	Постійні витрати	1134,5	1204,4	1190,8
3	Змінні витрати	18040,6	17585,3	13278,8
4	Загальна сума витрат	19175,1	18789,7	14469,6
5	Операційний леверідж	0,063	0,068	0,090
6	Маржинальний дохід	1357	1604,6	1411,8
7	Коефіцієнт валової маржи	0,069957	0,083616903	0,096102269
8	Прибуток до оподаткування	182,5	328,2	181,2
9	Точка безбитковості	16217,1	14403,8	12391,0
10	Запас фінансової міцності	3180,5	4786,1	2299,6
10.	Запас фінансової міцності, %	16,4	24,9	15,7

Формули для визначення точки безбитковості наведено у додатку Г. Таким чином, за досліджуваний період підприємство знаходиться у зоні прибутку та має значний запас фінансової міцності. У 2019 році ТОВ

«КРЕСТОН ДЖІ СІ ДЖІ ЕДВАЙЗОРІ» могло знизити свої доходи на 2299,6 тис. грн або на 15,7% і не бути збитковим, але по відношенню до попереднього року запас фінансової міцності зменшився на 9,2%, що є негативною тенденцією за рахунок значного скорочення чистого доходу від реалізації (на 14414,7 тис. грн або на 20,61%).

Треба зазначити низький рівень операційного левериджу – 0,07 у 2018 та 0,09 у 2019 рр., що негативно впливає на темп приросту операційного прибутку стосовно темпів приросту обсягу реалізованих послуг за рахунок значного перевищення змінних витрат над постійними.

Відобразимо динаміку зміну точки беззбитковості на рис. 2.2.

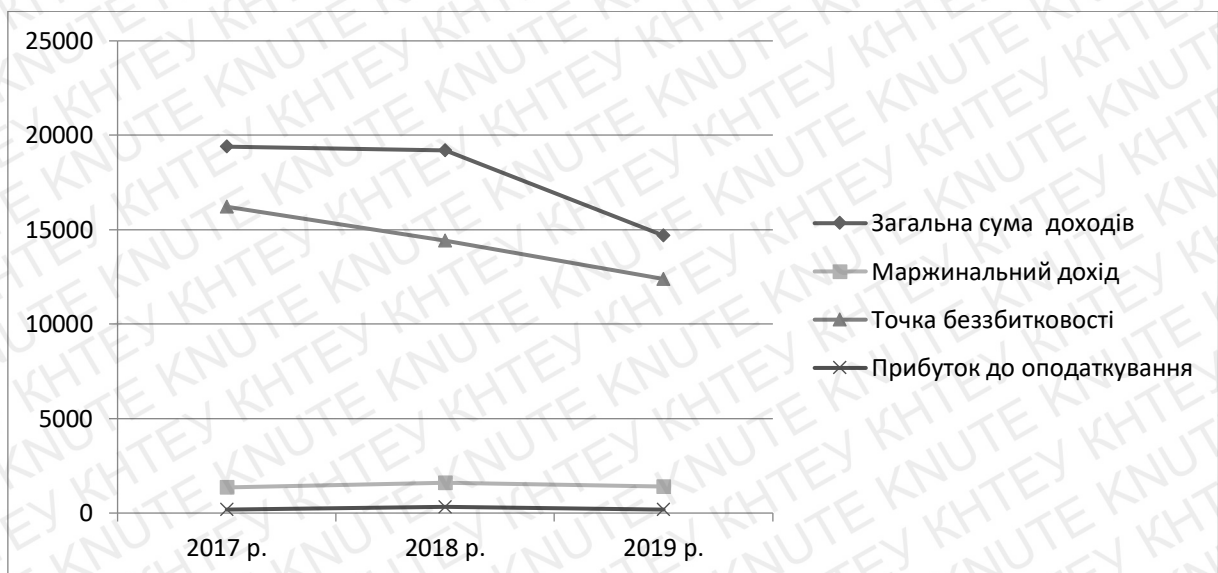

Рис. 2.2. Динаміка точки беззбитковості відповідно до загальної суми доходу, маржинального доходу та прибутку до оподаткування ТОВ «КРЕСТОН ДЖІ СІ ДЖІ ЕДВАЙЗОРІ» за 2017 – 2019 рр., тис. грн

Отже, формування капіталу підприємства відбувається під впливом різних факторів, як зовнішніх, так і внутрішніх. Протягом всього періоду підприємство є фінансово незалежним, що підтверджує і розрахований показник інтегральної оцінки фінансової стійкості. Основним фактором, що впливає на зростання власного капіталу є нерозподілений прибуток, якій повністю капіталізується. СVP – аналіз показав, що протягом трьох років підприємство має запас фінансової міцності, але він значно зменшується за

рахунок суттєвого зменшення чистого доходу від надання консультаційних та аудиторських послуг.

2.3. Оцінка ефективності сформованої структури капіталу підприємства

Ефективність сформованої структури капіталу підприємства визначається, перш за все, показниками рентабельності та ділової активності (оборотності).

Динаміка показників рентабельності капіталу підприємства наведено у табл. 2.10.

Формули розрахунку даних показників наведено у Додатку Д.

Отже, протягом періоду дослідження рентабельність капіталу не має чіткої тенденції, але є дуже низькою. Так, у 2019 р. підприємство отримало 1,035 копійки чистого прибутку на кожную вкладену гривню капіталу, що на 0,99 коп. менше ніж у попередньому періоді, що свідчить про негативну тенденцію зростання ефективності вкладеного капіталу. Така ситуація обумовлена значним зниженням чистого прибутку (на 147 тис. грн або на 44,79% та ростом загальною сумою капіталу (на 1313,65 тис. грн або на 8,11%). Подібну динаміку зміни має і економічна рентабельність.

Рентабельність власного капіталу підприємства також має різноманітну тенденцію. Якщо в 2017 році кожна залучена гривня власних коштів дозволяла отримати 5 копійки чистого прибутку, то у 2018 році – 3,147 копійки, а у 2019 році – 1,69 копійки. Зменшення рентабельності власного капіталу в останньому періоді відбулося за рахунок як зменшення чистого прибутку на 147 тис. грн або на 44,79% та ростом власного капіталу (на 290,7 тис. грн або на 2,7%).

Рентабельність позикового має тенденцію зниження протягом всього періоду дослідження, як за рахунок зменшення чистого прибутку, так і за

рахунок зростання позикового капіталу (на 4984,45 тис. грн або на 634,88% у 2018 р. та на 1022,95 тис. грн або на 17,73% у 2019 р.).

Таблиця 2.10

**Динаміка рентабельності капіталу ТОВ «КРЕСТОН ДЖІ СІ ДЖІ
ЕДВАЙЗОРІ» за 2017-2019 рр.**

Показники	Обсяг, тис. грн			Абсолютний приріст, тис. грн.	
	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2018 р.	2019 р.
Середня сума капіталу тис. грн	10924,35	16200,15	17513,8	5275,8	1313,65
Середня сума власного капіталу, тис. грн	10139,25	10430,6	10721,3	291,35	290,70
Середня сума позикового капіталу, тис. грн	785,1	5769,55	6792,5	8743,5	4884,45
Чистий дохід від реалізації послуг, тис. грн	19393,7	18156,6	14414,7	-1237,1	-3741,9
Прибуток до оподаткування, тис. грн	222,5	400,2	221	177,70	-179,2
Чистий прибуток, тис. грн	182,5	328,2	181,2	145,70	-147
Рентабельність (чиста прибутковість) капіталу, %	1,671	2,026	1,035	0,36	-0,99
Рентабельність (чиста прибутковість) власного капіталу, %	1,800	3,147	1,690	1,35	-1,46
Рентабельність позикового капіталу, %	23,25	5,69	2,67	-17,56	-3,02
Економічна рентабельність, %	2,037	2,470	1,262	0,43	-1,21
Рентабельність надання послуг, %	5,047	0,941	1,808	-4,106	0,867

Рентабельність надання послуг в 2019 р. зросла на 0,867 коп. за рахунок перевищення темпу зниження чистого прибутку над темпом зменшення чистого доходу від надання аудиторських та консультаційних послуг (44,79% та 20,61% відповідно).

Оцінимо вплив основних факторів на рентабельність власного капіталу (табл. 2.11)

Таблиця 2.11

**Факторний аналіз рентабельності власного капіталу
ТОВ «КРЕСТОН ДЖІ СІ ДЖІ ЕДВАЙЗОРІ» за 2018-2019 рр.**

Показники	Станом на:		Абсолютна зміна
	2018 р.	2019 р.	2019/ 2018
Рентабельність (чиста прибутковість) власного капіталу, % (РВК)	3,147	1,690	-1,46
Чистий прибуток (ЧП)	328,2	181,2	-147
Власний капітал (ВК)	10430,6	10721,3	290,70
Зміна рентабельності власного капіталу за рахунок зміни чистого прибутку	×	×	-1,41
Зміна рентабельності власного капіталу за рахунок зміни суми власного капіталу	×	×	-0,047

Розраховуємо вплив зміни факторів на рентабельність власного капіталу у 2019 році:

$$РВК_{2018} = \frac{328}{10430,6} * 100\% = 3,147$$

$$РВК^* = \frac{181,2}{10430,6} * 100\% = 1,737$$

$$РВК_{2019} = \frac{181,2}{10721,3} * 100\% = 1,690$$

$$\Delta РВК(ЧП) = 1,737 - 3,147 = -1,41$$

$$\Delta РВК(ВК) = 1,690 - 1,737 = -0,047$$

Так, обидва актора вплинули негативно: зменшення чистого прибутку підприємства на 145,7 тис. грн обумовило зменшення рентабельності власного капіталу на 1,41%, а збільшення власного капіталу на 290,7 тис. грн обумовило зниження показника на 1,457%.

Наступним етапом оцінки ефективності сформованої структури капіталу є розрахунок показників ділової активності (оборотності) підприємства (табл. 2.12).

Формули розрахунку даних показників наведено у Додатку Е.

Таблиця 2.12

**Динаміка коефіцієнтів ділової активності (оборотності) капіталу
ТОВ «КРЕСТОН ДЖІ СІ ДЖІ ЕДВАЙЗОРІ» за 2017-2019 рр.**

Показники	Обсяг, тис. грн			Абсолютний приріст, тис. грн.	
	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2018 р.	2019 р.
Чистий дохід від реалізації, тис. грн	19393,7	18156,6	14414,7	-1237,1	-3741,9
Собівартість наданих послуг	14977,9	16970,1	3769,8	1992,2	-13200,3
Середня сума капіталу, тис. грн	10924,35	16200,15	17513,8	5275,8	1313,65
Середня сума власного капіталу, тис. грн	10139,25	10430,6	10721,3	291,35	290,70
Середня сума позикового капіталу, тис. грн	785,1	5769,55	6792,5	4984,45	1022,950
Середня сума кредиторської заборгованості, тис. грн	786,1	2332,8	1999,9	1546,7	-332,9
Коефіцієнт оборотності капіталу	1,78	1,121	0,823	-0,65	-0,298
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	1,91	1,74	1,34	-0,17	-0,40
Коефіцієнт оборотності позикового капіталу	117,13	24,70	3,15	-92,43	-21,56
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	19,05	7,27	1,88	-11,78	-5,39

Отже, всі розраховані показники оборотності (ділової активності) мають негативну тенденцію до зменшення, що обумовлено зниженням чистого доходу від реалізації протягом всього періоду дослідження. Так, капітал підприємства у 2019 р. здійснював 0,823 обороти; власний капітал – 1,34 обороти, позиковий капітал – 3,15 обороти, а кредиторська заборгованість – 1,88 обороти (у складі собівартості наданих послуг).

Оцінимо вплив основних факторів на оборотність капіталу підприємства (табл. 2.13)

Розраховуємо вплив зміни факторів на оборотність капіталу у 2019 році:

$$КО_{К2018} = \frac{18156,6}{16200,15} = 1,121$$

$$КОК^* = 14414,7 / 16200,15 = 0,889$$

$$КОК_{2019} = 14414,7 / 17513,5 = 0,823$$

$$\Delta КОК(ЧДР) = 0,889 - 1,121 = -0,232$$

$$\Delta КОК(К) = 0,823 - 0,889 = -0,068$$

Таблиця 2.13

**Факторний аналіз коефіцієнта оборотності капіталу
ТОВ «КРЕСТОН ДЖІ СІ ДЖІ ЕДВАЙЗОРІ» за 2018-2019 рр.**

Показники	Станом на:		Абсолютна зміна 2019/ 2018
	2018 р.	2019 р.	
Коефіцієнт оборотності капіталу (КОК)	1,121	0,823	-0,298
Чистий дохід від реалізації (ЧДР)	18156,6	14414,7	-3741,9
Середня сума капіталу (К)	16200,15	17513,8	1313,65
Зміна оборотності капіталу за рахунок зміни чистого доходу від реалізації	×	×	-0,232
Зміна оборотності капіталу за рахунок зміни середньої суми капіталу	×	×	-0,068

Таким чином обидва фактора вплинули негативно на показник: зменшення чистого доходу від надання аудиторських та консультаційних послуг на 3741,9 тис. грн або на 20,61% обумовило зниження коефіцієнта оборотності капіталу підприємства на 0,232, а збільшення суми капіталу на 1313,65 тис. грн або на 8,11% обумовило зниження показника на 0,298.

Важливим показником оцінки ефективності сформованої структури капіталу підприємства є його середньозважена вартість, розрахунок якого для ТОВ «КРЕСТОН ДЖІ СІ ДЖІ ЕДВАЙЗОРІ» представлено у табл. 2.14.

Формули розрахунку даних показників наведено у Додатку Ж.

У зв'язку з тим, що за результатами діяльності відсотки засновникам не виплачувалися, то вартість власного капіталу (Ввк) доцільно оцінити за загальним грошовим потоком на підставі чистого прибутку:

$$Ввк_{2019} = \frac{181,2}{10721,3} * 100\% = 1,69\%$$

Таблиця 2.14

**Розрахунок показника WACC ТОВ «КРЕСТОН ДЖІ СІ ДЖІ
ЕДВАЙЗОРИ» за 2017-2019 рр.**

Показник	2017 рік	2018 рік	2019 рік
Чистий прибуток, тис. грн	182,50	328,20	181,2
Середній обсяг власного капіталу, тис. грн.	10139,25	10430,6	10721,3
Середній обсяг товарного кредиту, тис. грн.	638,7	2190,1	1870,9
Середній обсяг безоплатних зобов'язань, тис. грн.	146,4	3579,45	4921,6
Середній обсяг капіталу, тис. грн.	10924,35	16200,15	17513,8
Питома вага власного капіталу, %	92,81	64,39	61,22
Питома вага товарного кредиту, %	5,85	13,52	10,68
Питома вага інших безоплатних зобов'язань, %	1,34	22,10	28,10
Вартість власного капіталу	1,800	3,147	1,690
Вартість товарного кредиту	0	0	0
Вартість інших безоплатних зобов'язань	0	0	0
Вартість капіталу	1,800	3,147	1,690

Що стосується оцінки позикового капіталу, яка представлена поточною кредиторською заборгованістю за товари, роботи, послуги (в основному отримані аванси за надання консультаційних та аудиторських послуг) та іншими безоплатними зобов'язаннями, то вартість цього елементу можна вважати нульовою.

Тоді, середньозважена вартість капіталу ТОВ «КРЕСТОН ДЖІ СІ ДЖІ ЕДВАЙЗОРИ» (WACC) буде дорівнюватися вартості власного капіталу:

$$WACC_{2019} = \frac{61,22\% * 1,69\% + 10,68\% * 0\% + 28,10\% * 0\%}{100\%} = 1,69\%$$

Отже, протягом всього періоду дослідження середньозважена вартість капіталу підприємства була низькою та у 2019 році спостерігається тенденція до зменшення WACC на 1,457%, але таку тенденцію не можна вважати позитивною, так як середньозважена вартість капіталу ТОВ «КРЕСТОН ДЖІ

СІ ДЖІ ЕДВАЙЗОРИ» визначена виключно по вартості власного капіталу по загальному грошовому потоку на підставі чистого прибутку.

Наступним етапом розрахуємо ефекту фінансового левериджу (табл. 2.15).

Таблиця 2.15

Оцінка ефекту фінансового левериджу ТОВ «КРЕСТОН ДЖІ СІ ДЖІ ЕДВАЙЗОРИ» за 2017-2019 рр.

Показники	Обсяг, тис. грн.			Абсолютний приріст, тис. грн.	
	2017	2018	2019	2018/ 2017	2019/ 2018
Власний капітал, тис. грн	10139,25	10430,6	10721,3	291,35	290,70
Позиковий капітал, тис. грн	785,1	5769,55	6792,5	8743,5	4884,45
Сума прибутку до сплати податків та відшкодуванню витрат по сплаті відсотків, тис. грн	222,50	400,20	221,0	177,70	-179,20
Рентабельність активів,%	2,037	2,470	1,262	0,43	-1,21
Середня ставка відсотка за користування позиковим капіталом, %	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Диференціал важеля,%	2,037	2,47	1,262	0,433	-1,208
Податковий коректор	0,82	0,82	0,82	0	0
Коефіцієнт фінансового левериджу	0,0774	0,5531	0,6336	0,4757	0,0804
Ефект фінансового важеля,%	0,129	1,120	0,656	0,991	-0,465
Зміна ефекту фінансового важеля за рахунок,%:				0,991	-0,465
Диференціалу важеля				0,027	-0,548
Податкового коректора				0,000	0,000
Коефіцієнту фінансового левериджу				0,963	0,083

Таким чином, у 2019 році залучення підприємством позикового капіталу у сумі 6792,5 тис. грн обумовило збільшення рентабельності його власного капіталу на 0,656%. Це сталося за рахунок перевищення економічної рентабельності над вартістю залучених позикових коштів. А якби підприємство використовувало тільки власні кошти, його рентабельність дорівнювала би 1,34%. У 2019 році ефект фінансового

важеля зменшився на 0,548% за рахунок зменшення диференціалу фінансового важеля на 1,208%, а збільшення коефіцієнта фінансового левериджу на 0,0804 % обумовило збільшення ефекту фінансового левериджу на 0,083%.

Таким чином, оцінка ефективності сформованої структури капіталу показала, що показники рентабельності капіталу ТОВ «КРЕСТОН ДЖІ СІ ДЖІ ЕДВАЙЗОРІ» на підприємстві є дуже низькими, та на кінець досліджуємого періоду мають негативну тенденцію до зменшення за рахунок зниження чистого прибутку підприємства. Показники оборотності капіталу також характеризуються негативною тенденцією до зменшення за рахунок зниження чистого доходу від надання аудиторських та консультаційних послуг. Середньозважена вартість капіталу підприємства була низькою але таку тенденцію не можна вважати позитивною, так як визначена виключно по вартості власного капіталу по загальному грошовому потоку на підставі чистого прибутку. Ефект фінансового важеля свідчить про ефективність залучення позикового капіталу.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМКИ ОПТИМІЗАЦІЇ СТРУКТУРИ КАПІТАЛУ ТОВ «КРЕСТОН ДЖІ СІ ДЖІ ЕДВАЙЗОРІ»

На підставі дослідження стану управління структурою капіталу підприємства ТОВ «КРЕСТОН ДЖІ СІ ДЖІ ЕДВАЙЗОРІ» та враховуючи специфіку його діяльності розроблено рекомендації, щодо підвищення оптимізації даного процесу.

Отже, основним напрямком оптимізації структури капіталу є забезпечення зростання чистого прибутку, що дозволить збільшити частку нерозподіленого прибутку і тим самим збільшить власний капітал, а відповідно будуть виконуватися критерії оптимізації, що наведено у першому розділі роботи.

В сучасних умовах, враховуючи епідеміологічну ситуацію в країні, що обумовлена COVID-19, основними заходами недопущення стримкого зниження чистого прибутку є забезпечення стійкого обсягу чистого доходу від надання послуг (який протягом останніх двох років має негативну тенденцію до зниження) та зменшення собівартості наданих аудиторських та консалтингових послуг.

Основним напрямком недопущення подальшого падіння обсягу чистого доходу на ТОВ «КРЕСТОН ДЖІ СІ ДЖІ ЕДВАЙЗОРІ» є проведення дистанційного аудиту та надання консультаційних послуг задля забезпечення безпеки своїх клієнтів та співробітників, ефективної та безперервної підтримки клієнтів протягом цього безпрецедентного часу за допомогою цифрових технологій.

У більшості випадків 50-70% нормального аудиторського контенту та консультаційних послуг можна надати дистанційно, за певними обставинами можна проводити віддалено 100% (ці випадки стосуються лише специфічних

галузевих кодів; в основному, коли немає жодної діяльності на місці чи виробничого процесу).

Дистанційне надання аудиторських та консультаційних послуг на ТОВ «КРЕСТОН ДЖІ СІ ДЖІ ЕДВАЙЗОРІ» як і раніше повинне охоплює аналіз документів і записів, огляд приміщень клієнтів, інтерв'ю з працівниками і надання результатів, використовуючи ряд технологічних комунікаційних платформ, включаючи:

- технологію потокової веб-трансляції, таку як Webex, Zoom, MS Teams;
- трансляцію в прямому ефірі в поєднанні з мобільними технологіями, такими як смартфон або планшет з можливостями відео (наприклад, Skype, Zoom);
- використання електронної пошти для надання та отримання необхідних документів.

Замість фізичної присутності аудитора на місці у підприємства є всі можливості використання засобів телекомунікацій відповідно до IAF MD 4 «Використання інформаційних та комунікаційних технологій (ІКТ) під час проведення аудиту / оцінки» і IAF ID 12 «Принципи дистанційної оцінки», які дозволяють досягти цілей аудиту, зокрема, визначити здатність підприємства забезпечувати відповідність продукції, процесів та послуг відповідним вимогам, визначити ефективність функціонування бухгалтерського обліку та фінансової звітності шляхом оцінки параметрів функціонування її процесів, оптимізувати діяльність підприємства і, по можливості, виявити сфери потенційного поліпшення.

Крім того, доцільно визначити наступні переваги дистанційного надання аудиторських та консультаційних послуг:

- виконання всіх запланованих заходів згідно з графіком;
- можливість отримання аудиторських висновків, консультацій в умовах міжнародного карантину;
- зменшення витрат за рахунок скорочення витрат на відрядження;

- гнучкий підхід погодження технологій для комунікацій, яка найкраще підходить для клієнта;
- оперативне залучення команди експертів, незалежно від того, де вони розташовані.

Варто зазначити, що процедура дистанційного надання аудиторських та консультаційних послуг досить істотні ризики. У зв'язку з цим ТОВ «КРЕСТОН ДЖІ СІ ДЖІ ЕДВАЙЗОРІ» потрібно застосовувати спеціальні вимоги для надання відповідних послуг, серед яких:

- підписання додаткових юридичних документів з замовником;
- ретельна процедура спільного планування, в розрізі застосування певних засобів телекомунікації;
- визначення обсягу конфіденційної інформації та врегулювання питань обміну інформацією в ході надання аудиторських та консультаційних послуг;
- врегулювання питань аудіо- і відеозаписів в ході аудиту;
- специфічні вимоги до персоналу, документації.

З урахуванням сучасної ситуації, при плануванні доходу від надання аудиторських та консультаційних послуг ТОВ «КРЕСТОН ДЖІ СІ ДЖІ ЕДВАЙЗОРІ» доцільно розрахувати декілька можливих варіантів:

- оптимістичний варіант: забезпечення доходів на рівні 2019 року - 14414,7 тис. грн;
- песимістичний варіант: зниження доходів, враховуючи тенденцію змін останніх років (середнє зменшення чистого доходу від реалізації – 13,5% до попереднього року).

Як було зазначено вище, дистанційна форма дозволить скоротити витрати підприємства на надання аудиторських та консультаційних послуг. В цілому, як показали проведені дослідження, третина всіх замовників послуг досліджуємого підприємства знаходиться за межами Києва, а середня тривалість аудиту (консалтингу) складає 3 дні. Приклад статей витрат на проведення аудиту за межами м. Києва наведено у табл. 3.1.

Таблиця 3.1

Розрахунок середньої суми витрат на відрядження для надання аудиторських та консультаційних послуг на ТОВ «КРЕСТОН ДЖІ СІ ДЖІ ЕДВАЙЗОРІ»*

Статті витрат	Розрахунок
Середня тривалість надання аудиторських та консультаційних послуг, що потребує виїзду спеціалістів, дні	3
Середня кількість спеціалістів у відрядженні, осіб	2
Сума добових для відряджень у межах території України, грн	$472 * 5 * 2 = 4720$
Послуги розміщення в готелі зі сніданком, грн	$900 * 4 * 2 = 7200$
Транспортні витрати в обидві сторони (ж/д квитки: Інтерсіті - 2 клас; звичайні поїзди - купе), грн	$1000 * 2 = 2000$
Загальна сума витрат на відрядження групи спеціалістів, грн	13920
Середньорічна кількість виїзного аудиту (послуг), які можуть бути проведені дистанційно	50
Середньорічна сума витрат на відрядження для надання аудиторських та консультаційних послуг, грн	696000

**Складено автором*

Таким чином, з урахуванням надання дистанційних послуг витрати можна скоротити на 13920 грн за послугу. Враховуючи аналітику за останні 3 роки, кількість послуг за межами міста Київ, які передбачають відрядження спеціалістів та можуть проводитися дистанційно в середньому коливається в межах 50 на рік. Тоді економія від скорочення витрат на відрядження становитиме 696000 тис. грн ($50 * 13920$).

Інші операційні доходи (надання в операційну оренду приміщень під офіси), враховуючи заключні довгострокові договори оренди плануємо на рівні попереднього року: 275,9 тис. грн - оптимістичний варіант та скорочення на 30% - песимістичний варіант. Інші доходи визначимо як середню за останні 3 роки. Собівартість аудиторських та консультаційних послуг в оптимістичному варіанті знижуємо на суму економії витрат на відрядження у зв'язку з переходом частини послуг на дистанційне, а в песимістичному собівартість визначаємо через частку в чистому доході від надання послуг.

Слід відзначити, що резервом зниження інших операційних витрат є зниження вартості послуг сторонніх спеціалістів для виконання проектів (частину даних послуг можуть виконувати спеціалісти підприємства). У зв'язку зі стрімким збільшенням даних витрат планується їх зниження як мінімум на 5% (песимістичний варіант) або на 10% (оптимістичний план).

Основні засоби для проведення аудиту та послуг в дистанційному режимі на ТОВ «КРЕСТОН ДЖІ СІ ДЖІ ЕДВАЙЗОРІ» не планується збільшити, так як їх на підприємстві є в достатній кількості. Що стосується комунальних послуг, то їх суттєвої економії не передбачається, так як офіс не може бути зачинено повністю в наслідок того, що частина бізнес-процесів потребує присутності спеціалістів на робочому місці.

Розрахунок фінансових результатів підприємства у плановому періоді наведено у табл. 3.2.

Таблиця 3.2

**Планування чистого прибутку ТОВ «КРЕСТОН ДЖІ СІ ДЖІ
ЕДВАЙЗОРІ», тис. грн**

Показники	Оптимістичний план	Песимістичний план	Реалістичний план
Чистий дохід від реалізації аудиторських та консультаційних послуг	14414,7	12468,7	13441,7
Інші операційні доходи	275,9	$275,9 * 0,7 =$ $= 193,1$	234,5
Інші доходи	0,0	0,0	0,00
<i>Разом доходи</i>	14690,6	12661,8	13676,2
Собівартість наданих послуг	$3769,8 - 696 =$ $= 3073,8$	$12468,7 * 0,2132 =$ $= 2658,8$	2866,3
Інші операційні витрати	$10699,8 * 0,9 =$ $= 9629,8$	$10699,8 * 0,95 =$ $= 10164,8$	9897,4
Інші витрати	0,0	0,0	0,00
<i>Разом витрати</i>	12703,6	12823,6	12763,6
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток (збиток)	1987	-161,8	912,6
Податок на прибуток	357,7	0,0	178,9
Чистий прибуток (збиток)	1629,3	-161,8	733,8

Таким чином, з урахуванням запропонованих нами рекомендацій щодо оптимізації діяльності підприємства реалістичний прогноз – отримання чистого прибутку у розмірі 733,8 тис. грн.

Наступним етапом оптимізації структури капіталу є оптимізація дивідендної політики. Так, враховуючи сучасне становище, більшу частину чистого прибутку підприємства доцільно капіталізувати (реінвестувати в розвиток підприємства), тому в 2020 році планується сплатити відсотки засновникам в розмірі 20% від суми чистого прибутку. Отже, 80% чистого прибутку буде капіталізовано.

Тоді, розмір відсотків на виплату засновникам у 2020 році буде становити 146,8 тис. грн. ($733,8 \cdot 0,2$), розмір капіталізованого прибутку відповідно - 587 тис. грн. ($733,8 - 146,8$), а розмір нерозподіленого прибутку – 11374,1 тис. грн. ($10787,1 + 587$).

Кредиторська заборгованість за послуги є основним, причому безкоштовним, джерелом позикового капіталу на підприємстві, та її наявність не є загрозою втрати платоспроможності та фінансової стійкості підприємства, так як це отримані від замовників аванси за аудиторські та консультаційні послуги. Тому її планування може бути здійснено з урахуванням тенденцій змін у попередніх періодах (через оборотність). Що стосується кредиторської заборгованості по розрахункам, то враховуючи наявність грошових коштів на підприємстві і необхідність уникнення проблем та штрафних санкцій зі сторони контролюючих органів, пропонується її повністю погасити.

Наведені заходи змінять обсяг та структуру капіталу підприємства, (табл. 3.3).

Отже, за даними табл. 3.3 бачимо, що прогнозний обсяг загального капіталу становитиме 15099,3 тис. грн., що на 843,7 тис. грн. або на 5,92% більше, ніж у передплановому періоді. Власний капітал планується у розмірі 11398,9 тис. грн. (більше на 587 тис. грн. або на 5,44% ніж у передплановому періоді за рахунок зростання нерозподіленого прибутку). Позиковий капітал,

навпаки, скорочується на 248,6 тис. грн або на 7,22%, що спричинено зменшенням кредиторської заборгованості, і становитиме у плановому періоді 3195,1 тис. грн.

Таблиця 3.3

**Планування капіталу ТОВ «КРЕСТОН ДЖІ СІ ДЖІ ЕДВАЙЗОРІ»
на 31.12.2020, тис. грн.**

Пасив	На 31.12.2019р.	На 31.12.2020 р. (план)	Абсолютний приріст, тис. грн	Темп приросту, %
1. Власний капітал, всього				
у т.ч.	10811,9	11398,9	587	5,44
Зареєстрований капітал	24,8	24,8	0	0,00
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	10787,1	11374,1	587	5,44
2. Поточні зобов'язання, всього				
у т.ч.	3443,7	3195,1	-248,6	-7,22
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	639,0	505,3	-133,7	-20,92
Кредиторська заборгованість по розрахункам	93,0	0,0	-93	-100,00
Інші поточні зобов'язання	2711,7	3195,1	483,4	17,83
БАЛАНС	14255,6	15099,3	843,7	5,92

Оцінимо ефективність сформованої структури капіталу (табл. 3.4).

Таким чином, впровадження на підприємстві запропонованих заходів збільшило його рентабельність. Так, кожна гривня капіталу підприємства забезпечує отримання 5 коп. чистого прибутку, що на майже 4 коп. більше, ніж у передплановому році. Кожна гривня власного капіталу підприємства генерує 6,6 чистого прибутку (зростання майже на 5 коп.), а позикового капіталу – 22,1 коп. (збільшення на 19 коп). Рентабельність надання послуг

збільшилась на 3,6 коп. і становить 5,46% (1 грн. чистого доходу генерує 5,46 коп. чистого прибутку).

Таблиця 3.4

**Показники рентабельності ТОВ «КРЕСТОН ДЖІ СІ ДЖІ
ЕДВАЙЗОРІ» за 2019-2020 рр., %**

Показники	2019 р.	2020 р. (план)	Абсолютний приріст
Рентабельність (чиста прибутковість) капіталу, %	1,035	5,000	3,965
Рентабельність (чиста прибутковість) власного капіталу, %	1,690	6,608	4,918
Рентабельність позикового капіталу, %	2,67	22,106	19,436
Економічна рентабельність, %	1,262	6,218	4,956
Рентабельність надання послуг, %	1,808	5,459	3,651

Для оцінки ефективності управління капіталом підприємства у плановому періоді наведемо розрахунок показників ділової активності (табл. 3.5).

Таблиця 3.5

**Порівняння показників ділової активності ТОВ «КРЕСТОН ДЖІ
СІ ДЖІ ЕДВАЙЗОРІ» за 2019-2020 рр.**

Показники	2019 р.	2020 р. (план)	Абсолютний приріст
Коефіцієнт оборотності капіталу	0,823	0,916	0,093
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	1,34	1,210	-0,130
Коефіцієнт оборотності позикового капіталу	3,15	4,049	0,899
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	1,88	4,687	2,807

Реалізація зазначених рекомендацій також позитивно вплине на ділову активність підприємства, так як збільшуються всі показники оборотності за виключенням оборотності власного капіталу. Так, за плановий період капітал підприємства буде здійснювати 0,916 обороту (період обороту 393 дні);

власний капітал – 1,2 обороти (період обороту 304 дні); позиковий капітал – 4,05 обороти (період обороту 90 днів); кредиторська заборгованість – 4,69 обороти (період обороту 78 днів).

Проаналізуємо вплив запропонованих заходів змін на середньозважену вартість капіталу (табл. 3.6).

Таблиця 3.6

Прогнозована середньозважена вартість капіталу ТОВ «КРЕСТОН ДЖІ СІ ДЖІ ЕДВАЙЗОРІ» у 2019-2020 рр.

Елемент капіталу підприємства	2020 рік (план)		
	Середній обсяг, тис.грн.	Питома вага, %	Вартість, %
Власний капітал	11105,4	75,66	1,32
Товарна кредиторська заборгованість	2868	19,54	0,00
Інші безоплатні зобов'язання	704,1	4,8	0,00
Капітал підприємства	14677,5	100	1,32

Наведемо планові розрахунки:

Вартість власного капіталу, визначена на підставі частини прибутку, що виплачується власникам підприємства:

$$В_{ВК2020} = \frac{146,8}{11105,4} * 100\% = 1,32\%$$

$$WACC_{2020} = \frac{75,66\% * 1,69\% + 19,54\% * 0\% + 4,8\% * 0\%}{100\%} = 1,28\%$$

Отже, середньозважена вартість капіталу в плановому періоді становитиме 1,28%.

Розрахунок вартості власного капіталу на підставі чистого прибутку:

$$В_{ВК2020} = \frac{733,8}{11105,4} * 100\% = 6,61\%$$

$$WACC_{2020} = \frac{75,66\% * 6,61\% + 19,54\% * 0\% + 4,8\% * 0\%}{100\%} = 5,00\%$$

Таким чином, в даному випадку середньозважена вартість капіталу в плановому періоді становитиме 5,00%, тобто є більшою на 3,31% ніж у передплановому періоді.

Розрахуємо ефект фінансового левериджу у плановому періоді:

$$\text{ЕФЛ}_{2020} = (6,218-0) * (1-0,18) * (3319,4/11105,4) = 6,46\%$$

Таким чином, у 2020 році залучення підприємством позикового капіталу у сумі 3319,4 тис. грн обумовило збільшення рентабельності його власного капіталу на 6,46%. Це сталося за рахунок перевищення економічної рентабельності над вартістю залучених позикових коштів. Показник має позитивну тенденцію до збільшення по відношенню до перед планового року на 5,804, що свідчить про ефективність запропонованих заходів щодо оптимізації структури капіталу підприємства.

Зведена таблиця основних показників оцінки ефективності структури капіталу наведено у табл. 3.7.

Таблиця 3.7

**Ефективність структури капіталу ТОВ «КРЕСТОН ДЖІ СІ ДЖІ
ЕДВАЙЗОРИ» у 2020 р.**

Показник	2019 р.	2020 р. (план)	Абсолютний приріст
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,61	0,76	0,15
Рентабельність (чиста прибутковість) капіталу, %	1,035	5,00	3,965
Рентабельність (чиста прибутковість) власного капіталу, %	1,69	6,61	4,92
Середньозважена вартість капіталу, %	1,69	5,00	3,31
Ефект фінансового важелю	0,656	6,46	5,804

Таким чином, всі розраховані показники свідчать про ефективність запропонованих заходів щодо оптимізації структури капіталу ТОВ «КРЕСТОН ДЖІ СІ ДЖІ ЕДВАЙЗОРІ».

Отже, основним напрямком оптимізації структури капіталу є забезпечення зростання чистого прибутку, що дозволить збільшити частку нерозподіленого прибутку і тим самим збільшить власний капітал. Основними заходами недопущення зниження чистого прибутку є забезпечення стійкого обсягу чистого доходу від надання аудиторських та консалтингових послуг за рахунок їх розширення та зменшення собівартості наданих послуг використовуючи дистанційну форму проведення. Резервом зниження інших операційних витрат є зниження вартості послуг сторонніх спеціалістів для виконання проектів. Ефективність наведених заходів обґрунтовано на підставі розрахунку планових показників оцінки ефективності структури капіталу підприємства.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Проведені в випускній кваліфікаційній роботі дослідження дозволили зробити наступні висновки та пропозиції.

Під оптимальною структурою капіталу підприємства слід розуміти такий його стан, який може забезпечити стабільну платоспроможність та фінансову стійкість, високу фінансову рентабельність підприємства при мінімальних витратах на залучення капіталу, що дозволить максимізувати ринкову вартість суб'єкта господарювання.

Визначено основні переваги та недоліки використання основних методів оптимізації капіталу: мінімізації рівня фінансових ризиків, мінімізації рівня витрат на капітал та максимізації рівня фінансової рентабельності; запропонована система критеріїв оптимізації структури капіталу підприємства, яка дозволяє визначити таке співвідношення власних та позикових коштів, яке забезпечить ефективну та раціональну пропорційність між максимізацією рентабельності власного капіталу та мінімізацією середньозваженої вартості капіталу, ризиків неплатоспроможності та втрати фінансової стійкості, що забезпечить нарощення ринкової вартості підприємства.

Досліджено стан управління структурою капіталу ТОВ «КРЕСТОН ДЖІ СІ ДЖІ ЕДВАЙЗОРІ». Встановлено що, за досліджуваний період капітал підприємства не має чіткої тенденції зміни, а його сума змінювалась в основному за рахунок поточних зобов'язань підприємства. В структурі капіталу переважає власний капітал, що свідчить про фінансову стійкість підприємства, не дивлячись на значне зменшення частки власного капіталу та збільшення інших поточних зобов'язань на кінець періоду дослідження. Капітал підприємства більшою частиною направлений на формування оборотних активів, що обумовлено специфікою діяльності підприємства. В структурі оборотних активів підприємства переважає дебіторська заборгованість, що пов'язано з авансовим наданням послуг в рахунок

виконання договірних зобов'язань. формування капіталу підприємства відбувається під впливом різних факторів, як зовнішніх, так і внутрішніх. Протягом всього періоду підприємство є фінансово незалежним, що підтверджує і розрахований показник інтегральної оцінки фінансової стійкості. Основним фактором, що впливає на зростання власного капіталу є нерозподілений прибуток, якій повністю капіталізується. СVP – аналіз показав, що протягом трьох років підприємство має запас фінансової міцності, але він значно зменшується за рахунок суттєвого зменшення чистого доходу від надання консультаційних та аудиторських послуг. Оцінка ефективності сформованої структури капіталу показала, що показники рентабельності капіталу ТОВ «КРЕСТОН ДЖІ СІ ДЖІ ЕДВАЙЗОРІ» на підприємстві є дуже низькими, та на кінець досліджуемого періоду мають негативну тенденцію до зменшення за рахунок зниження чистого прибутку підприємства. Показники оборотності капіталу також характеризуються негативною тенденцією до зменшення за рахунок зниження чистого доходу від надання аудиторських та консультаційних послуг. Середньозважена вартість капіталу підприємства була низькою але таку тенденцію не можна вважати позитивною, так як визначена виключно по вартості власного капіталу по загальному грошовому потоку на підставі чистого прибутку. Ефект фінансового важеля свідчить про ефективність залучення позикового капіталу.

На підставі дослідження стану управління структурою капіталу підприємства ТОВ «КРЕСТОН ДЖІ СІ ДЖІ ЕДВАЙЗОРІ» та враховуючи специфіку його діяльності розроблено рекомендації, щодо підвищення оптимізації даного процесу. **Так,** основним напрямком оптимізації структури капіталу є забезпечення зростання чистого прибутку, що дозволить збільшити частку нерозподіленого прибутку і тим самим збільшить власний капітал. Основними заходами недопущення зниження чистого прибутку є забезпечення стійкого обсягу чистого доходу від надання аудиторських та консалтингових послуг за рахунок їх розширення та

зменшення собівартості наданих послуг використовуючи дистанційну форму проведення, яка як і раніше повинна охоплювати аналіз документів і записів, огляд приміщень клієнтів, інтерв'ю з працівниками і надання результатів, використовуючи ряд технологічних комунікаційних платформ. Визначено переваги та ризики надання дистанційних послуг. Розроблено оптимістичний та песимістичний план формування чистого прибутку на підприємстві, на підставі чого наданий реалістичний прогноз. Встановлено, що резервом зниження інших операційних витрат є зниження вартості послуг сторонніх спеціалістів для виконання проектів, а Ефективність наведених заходів обґрунтовано на підставі розрахунку планових показників оцінки ефективності структури капіталу підприємства. На підставі розроблених заходів щодо оптимізації структури капіталу ТОВ «КРЕСТОН ДЖІ СІ ДЖІ ЕДВАЙЗОРІ» сплановано обсяг та структуру його капіталу. Розраховані планові показники оцінки ефективності структури капіталу підприємства свідчать про ефективність наведених заходів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бланк И.А. Фінансовий менеджмент / И.А. Бланк – 2-е изд.,– К.: Ельга, Ника-Центр, 2007. – 521 с.
2. Бланк І. О. Управління фінансами підприємств : підручник / І. О. Бланк, Г. В. Ситник., В.С. Андрієць. — К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т , 2017. — 792 с.
3. Бровко Л. І. Етапи управління капіталом підприємства в умовах нестабільності / Л. І. Бровко, О. В. Капуш // Молодий вчений. - 2015. - № 12(1). - С. 127-130.
4. Булавинець О. В. Позичений капітал у фінансуванні підприємств в Україні: дис. канд. екон. наук / О.О. Карлюк; 08.00.08. - КНЕУ. Київ, 2016. -328 с.
5. Ван Хорн Дж. Основи фінансового менеджмента / Дж. Ван Хорн, М. Джон, Вахович мл.; [пер. с англ.] – 12 изд. – К. – 2012. – С. 1232.
6. Власюк Н. І. Фінансовий аналіз: навч. посіб./ Власюк Н. І. - Львів : Вид-во ЛКА, 2016. - 311 с
7. Волошко Н.О. Акціонерний капітал в системі регулювання корпоративних відносин [Електронний ресурс] / Н. О. Волошко // Причорноморські економічні студії. - 2019. - Вип. 41. - С. 88-93. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2019_41_18
8. Гайдаржийська О. М. Формування оборотного капіталу підприємства / О. М. Гайдаржийська, Т. Г. Щепіна, Д. І. Білковська// Менеджер. - 2017. - № 2. - С. 41-46.
9. Господарський кодекс України. Закон України № 436-IV від 16.01.2003. / Верховна Рада України. [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.
10. Державна служба статистики України. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
11. Домбровська С.О. Оптимізація структури капіталу підприємства в

- умовах невизначеності економічного середовища [Електронний ресурс] / С. О. Домбровська // Науковий погляд: економіка та управління. - 2019. - № 1. - С. 100-107. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vamsue_2019_1_16
12. Дрига С.Г. Диспропорції в структурі капіталу підприємства та їх вплив на фінансові показники роботи підприємства / С.Г. Дрига, І.Д. Міщенко / Молодий вчений. – 2017. – №8 (48).– С. 441-445.
13. Єпіфанова І. Ю. Власний капітал у системі фінансового забезпечення інноваційної діяльності підприємств / І.Ю. Єпіфанова // Проблеми економіки. – 2016. – №3. – С. 239–244.
14. Єпіфанова І. Ю. Фінансовий аналіз та звітність : практикум / І. Ю. Єпіфанова, В. В. Джеджула. – Вінниця : ВНТУ, 2017. – 143 с.
15. Жебка В. В. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. для студентів ВНЗ / В. В. Жебка, О. М. Антонова, О. М. Урікова. - 2-ге вид., випр. і допов. - Київ : Логос, 2017. - 308с.
16. Заєць Т. О. Удосконалення структури капіталу підприємства / Т. О. Заєць, Б. І. Попович // Формування ринкових відносин в Україні. - 2015. - № 2. - С. 101-104.
17. Заярна Н. М. Особливості та переваги концептуальної моделі аналізу капіталу підприємства / Н. М. Заярна, Р. І. Гринкевич, А. І. Хмиз // Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Серія економічна. - 2016. - Вип. 51. - С. 28-32.
18. Кіндрацька Г. І. Аналіз господарської діяльності: практикум / Г. І. Кіндрацька, А. Г. Загородній, Ю. І. Кулиняк. - Львів : ЗУКЦ, 2017. - 147 с.
19. Коваленко Л.О. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. / Л.О. Коваленко, Л.М. Ремньова. – 2-ге вид. перероб і доп. – К.: Знання, – 2007. – 485 с.
20. Ковальчук Н.О. Фактори, що визначають структуру капіталу вітчизняних підприємств у мінливих умовах господарювання [Електронний ресурс] / Н. О. Ковальчук, Ю. І. Федорук // Бізнес

- Інформ. - 2020. - № 4. - С. 364-370
21. Крамар І.Ю. Факторний аналіз діяльності машинобудівних підприємств за показником рентабельності власного капіталу [Електронний ресурс] / І. Ю. Крамар // Держава та регіони. Серія : Економіка та підприємництво. - 2019. - № 3. - С. 121-124. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/drep_2019_3_26
22. Куцик П. О. Застосування методики трендового аналізу для прогнозової оцінки сучасного стану відтворення основного капіталу [Електронний ресурс] / П. О. Куцик, Т. І. Васюник // Інтелект ХХІ. - 2019. - № 2. - С. 48-52. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/int_XXI_2019_2_12
23. Лаговська О.А. Оцінка вартості підприємства: аналіз підходів та методів / О.А. Лаговська // Економічний аналіз. – 2012. – №10 (2). – С. 414-417.
24. Лотоцький М. Я. Оцінювання процесів формування та функціонування капіталу в аспекті фінансової безпеки підприємства/ М. Я. Лотоцький // Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. - 2013. - № 1. - С. 113-125.
25. Мазур Н. А. Управління структурою капіталу підприємства: галузеві особливості/ Н. А. Мазур, Н. М. Суліма, І. В. Семенець // Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Економічні науки. - 2017. - Вип. 12(1). - С. 242-250.
26. Майборода О. В. Підходи щодо оптимізації структури капіталу / О. В. Майборода, О. Є. Майборода, Б. С. Гнезділов // Економічний простір. - 2017. - № 120. - С. 121-129.
27. Мармоза А.Т. Теорія статистики : підручник/А.Т.Мармоза – 2-ге вид. перероб. та доп. – К.:»Центр учбової літератури», 2013. – 592 с.
28. Мішура В. Б. Капітал підприємства та шляхи його оптимізації / В. Б. Мішура, В. В. Володченко // Вісник Донбаської державної машинобудівної академії. - 2013. - № 2. - С. 157-161

29. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності". [Електронний Ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13/page>
30. Нетудихата К.Л. Діагностика формування та оптимізація структури капіталу підприємств будівельної галузі [Електронний ресурс] / К. Л. Нетудихата, Л. Б. Прокопович, К. О. Сачава // Агросвіт. - 2020. - № 3. - С. 108-117.
31. Олександренко І. В. Оптимізація структури капіталу підприємства / І. В. Олександренко, М. В. Харитиніч // Економічний форум. - 2017. - № 4. - С. 141-148.
32. Островська Г. Й. Фінансовий менеджмент: підручник / Г. Й. Островська. - Тернопіль : Підручники і посібники, 2017. - 507 с.
33. Отенко І. П. Фінансовий аналіз: навч. посіб. / І. П. Отенко, Г. Ф. Азаренков, Г. А. Іващенко. - Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. - 155 с
34. Петришинець Л.В. Систематизація підходів до визначення змісту та видів капіталу підприємства / Л.В. Петришинець / Серія Економіка. Випуск 2 (34). - 2014. - С. 175-181.
35. Податковий кодекс України. Закон України № 2755-VI від 02.12.2010. / Верховна Рада України. [Електронний Ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>
36. Подольська В.О. Фінансовий аналіз: навч. посіб. / В.О. Подольська, О.В. Яріш. — К.: Центр навч. л-ри, – 2012. – 488 с.
37. Семенов Г.А. Оптимізація структури капіталу підприємства / Г.А. Семенов, А.В. Пелешко // Держава та регіони. – 2010. – № 4. – С. 164-169.
38. Ситник Л. С. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. для студентів екон. спец. ВНЗ / Л. С. Ситник, В. О. Гурова, Є. О. Шаховалова. - Вінниця : Нілан, 2016. - 323 с.
39. Сторожук Т.М. Вплив структури капіталу на фінансову стійкість

- підприємства [Електронний ресурс] / Т. М. Сторожук, Н. В. Малинич, Д. Л. Пастух // Економічний вісник. Серія : Фінанси, облік, оподаткування. - 2020. - Вип. 5. - С. 148-159. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ehsfat_2020_5_16
40. Стригуль Л.С. Економіко-методичне забезпечення оцінки достатності фінансових ресурсів підприємства в сучасних умовах господарювання [Текст] / Л. С. Стригуль // Глобальні та національні проблеми економіки . – 2016. - №10. – С. 516-520.
41. Стрілець В.Ю. Забезпечення розвитку малого бізнесу на початку життєвого циклу: стартовий капітал та джерела його формування [Електронний ресурс] / В. Ю. // Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Економічні науки. - 2019. - Вип. 33. - С. 53-58. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2019_33_11
42. Суліма Н. М. Економіка і фінанси підприємства: підручник / Н. М. Суліма, Л. М. Степасюк, О. В. Величко. - Київ : Компринт, 2015. - 465 с.
43. Суторміна В.М. Фінанси зарубіжних корпорацій : підручник / В.М. Суторміна.– К.: КНЕУ, 2004. – 566 с.
44. Фінанси підприємства: опор. конспект лекцій / авт.: Н. М. Гуляєва, Г. В. Ситник, Л. Л. Стасюк, О. В. Нагорнюк, О. О. Хіленко, В. Г. Андреева та ін. — Київ : КНТЕУ, 2017. — 115 с.
45. Фінансове забезпечення розвитку підприємств: монографія / І. О. Бланк, Л. О. Лігоненко, Н. М. Гуляєва, ін. та ; за ред. І.О. Бланка. — Київ : КНТЕУ, 2011. — 344 с.
46. Фінансовий менеджмент: методика розв'язання практичних завдань : навч. посіб. / І.Г. Ганечко, Г.В. Ситник, В.С. Андрієць та ін. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2015. – 244 с.

47. Чорна О. Є Використання економіко-математичних моделей у процесі управління капіталом підприємства/ О. Є Чорна, Г. А. Шипіцина // Бізнес Інформ. - 2012. - № 4. - С. 46-49
48. Шумпетер Й. Теорія економічного розвитку: дослідження прибутків, капіталу, кредиту, відсотка та економічного циклу / Й. Шумпетер ; пер. з англ. В. Старка. – Київ : ВД «Києво-Могилянська академія», 2011. – 242 с.
49. Щербань О. Д. Методи регулювання та оптимізації структури капіталу підприємства/ О. Д. Щербань, О. В. Насібова, Р. В. Сухоруков // Економіка та держава. - 2017. - № 12. - С. 82-88.
50. Щербань О.Д. Місце кредиторської заборгованості у структурі позикового капіталу підприємства [Електронний ресурс] / О. Д. Щербань // Бізнес-навігатор. - 2020. - Вип. 2. - С. 30-34. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bnav_2020_2_8
51. Юсипович О. І. Ідентифікація системних характеристик управління оборотним капіталом підприємства/ О. І. Юсипович, Р. Л. Лупак, Ю. А. Левчук // Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Серія економічна. - 2016. - Вип. 51. - С. 33-38.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Фінансова звітність
малого підприємства

Дата (рік, місяць, число)
 Підприємство ТОВ «КРЕСТОН ДЖІ СІ ДЖІ»
 Територія М. КИЇВ
 Організаційно-правова
 форма господарювання товариство з обмеженою відповідальністю
 Вид економічної діяльності Агенство нерухомості
 Середня кількість працівників, осіб 34
 Одиниця виміру:
 тис.грн з одним десятковим знаком

за ЄДРПОУ
 за КОАТУУ
 за КОПФГ
 за КВЕД

КОДИ	
2019	01
32037073	
8036100000	
240	
68.31	

Адреса, телефон вул.. Антоновича, буд 172, м. Київ, 03150

1. Баланс
на 31 грудня 2018 р.
Форма № 1-м

Код за ДКУД

1801006

Актив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи	1000		
Нематеріальні активи	1000		
Первісна вартість	1001		
Накопичена амортизація	1002		
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби:	1010	-	105,7
первісна вартість	1011	253,7	378,3
знос	1012	(253,7)	(272,6)
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	1,1	
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	1,1	105,7
II. Оборотні активи			
Запаси:	1100	-	19,2
у тому числі готова продукція	1103		
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	594,1	204,9
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	623,4	30,9
у тому числі з податку на прибуток	1136		0,1
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	8097,1	19940,5
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	28,5	58,7
Витрати майбутніх періодів	1170		
Інші оборотні активи	1190	2284,1	412,1
Усього за розділом II	1195	11627,2	20666,3
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300	11628	20722,0

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	24,8	24,8
Додатковий капітал	1410		
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	10205,7	10605,9
Неоплачений капітал	1425	()	()
Усього за розділом I	1495	10230,5	10630,7
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600		
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615	1277,4	3102,8
розрахунками з бюджетом	1620	68,1	150,0
у тому числі з податку на прибуток	1621	40,0	
розрахунками зі страхування	1625	10,7	2,2
розрахунками з оплати праці	1630	41,6	12,8
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690	-	6873,5
Усього за розділом III	1695	1397,8	10141,3
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
Баланс	1900	11628,3	20772,0

2. Звіт про фінансові результати за 2018 р.

Форма № 2-м
Код за ДКУД

1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	18156,6	19393,7
Інші операційні доходи	2120	25,2	3,9
Інші доходи	2240	1008,1	-
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	19189,9	19397,6
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(16970,1)	(14977,9)
Інші операційні витрати	2180	(1819,6)	(4197,)
Інші витрати	2270	()	()
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(18789,7)	(4197,2)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	400,2	222,5
Податок на прибуток	2300	(72,0)	(40,0)
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	328,2	182,5

Керівник

(підпис)

(ініціали, прізвище)

Головний бухгалтер

(підпис)

(ініціали, прізвище)

ДОДАТОК Б

Фінансова звітність
малого підприємства

Дата (рік, місяць, число)
 Підприємство ТОВ «КРЕСТОН ДЖІ СІ ДЖІ»
 Територія М. КИЇВ
 Організаційно-правова
 форма господарювання товариство з обмеженою відповідальністю
 Вид економічної діяльності Агенство нерухомості
 Середня кількість працівників, осіб 40
 Одиниця виміру:
 тис.грн з одним десятковим знаком

за ЄДРПОУ
 за КОАТУУ
 за КОПФГ
 за КВЕД

КОДИ	
2020	01
32037073	
8036100000	
	240
	68.31

Адреса, телефон вул.. Антоновича, буд 172, м. Київ, 03150

1. Баланс
на 31 грудня 2019 р.
Форма № 1-м

Код за ДКУД

1801006

Актив	Код рядка	На початок звітнього року	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи	1000		
Нематеріальні активи	1000		
Первісна вартість	1001		
Накопичена амортизація	1002		
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби:	1010	105,7	80,8
первісна вартість	1011	378,3	378,3
знос	1012	(272,6)	(297,5)
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції	1030		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	105,7	80,8
II. Оборотні активи			
Запаси:	1100	19,2	0,6
у тому числі готова продукція	1103		
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	204,9	791,5
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	30,9	37,0
у тому числі з податку на прибуток	1136	0,1	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	19940,5	13193,6
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	58,7	8,5
Витрати майбутніх періодів	1170	-	12,0
Інші оборотні активи	1190	412,1	131,6
Усього за розділом II	1195	20666,3	14174,8
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300	20722,0	14255,6

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	24,8	24,8
Додатковий капітал	1410		
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	10605,9	10787,1
Неоплачений капітал	1425	()	()
Усього за розділом I	1495	10630,7	10811,9
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600		
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615	3102,8	639,0
розрахунками з бюджетом	1620	150,0	87,0
у тому числі з податку на прибуток	1621		39,7
розрахунками зі страхування	1625	2,2	6,0
розрахунками з оплати праці	1630	12,8	-
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690	6873,5	2711,7
Усього за розділом III	1695	10141,3	3443,7
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
Баланс	1900	20772,0	14255,6

2. Звіт про фінансові результати за 2019 р.

Форма № 2-м
Код за ДКУД

1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	14414,7	18156,6
Інші операційні доходи	2120	275,9	25,2
Інші доходи	2240	-	1008,1
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	14690,6	19189,9
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(3769,8)	(16970,1)
Інші операційні витрати	2180	(10699,8)	(1819,6)
Інші витрати	2270	()	()
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(14469,6)	(18789,7)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	221,0	400,2
Податок на прибуток	2300	(39,8)	(72,0)
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	181,2	328,2

Керівник

(підпис)

(ініціали, прізвище)

Головний бухгалтер

(підпис)

(ініціали, прізвище)

ДОДАТОК В

Показники оцінки фінансової стійкості підприємства

Назва показника	Формула розрахунку	Нормативне значення	Характеристика
Коефіцієнт автономії	$\text{ф.1 (ряд. 1495 / ряд. 1900)}$	$> 0,5$ (збільшення)	Відношення суми власних коштів до підсумку балансу. Чим більше значення коефіцієнта, тим менша залежність від зовнішніх джерел
Коефіцієнт концентрації позичкового капіталу	$\text{ф.1 (ряд. 1595 + ряд. 1695) / (ряд. 1300)}$	$< 0,5$ (зменшення)	Характеризує частку залученого капіталу в загальній сумі капіталу
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	$\text{Ф. 1(ряд. 1195– ряд. 1695) / (ряд. 1495)}$	$> 0,5$ (збільшення)	Характеризує ступінь мобільності використання власних коштів
Коефіцієнт фінансової залежності	$\text{Ф. 1(ряд. 1900 / ряд. 1495)}$	$< 0,2$ (зменшення)	Показник обернений до коефіцієнта автономії, показує, яка сума загальної вартості майна припадає на 1 грн. власних коштів
Коефіцієнт фінансової стабільності	$\text{Ф. 1(ряд. 1495) / (ряд. 1595 + ряд 1695)}$	> 1 (збільшення)	Характеризує співвідношення власних та позикових коштів
Коефіцієнт забезпечення власними коштами	$\text{Ф.1(ряд. 1495 - ряд. 1095) / (ряд. 1195)}$	$> 0,1$ (збільшення)	Відображає, яка частина оборотних активів фінансується за рахунок власних оборотних засобів
Коефіцієнт фінансового левериджу	$\text{Ф. 1(ряд. 1695 / ряд. 1495)}$	$< 0,1$ (зменшення)	Характеризує залежність підприємства від довгострокових зобов'язань
Коефіцієнт забезпеченості оборотних активів робочим капіталом	$\text{Ф. 1 (ряд. 1195- ряд. 1695)/ (ряд. 1195)}$	за планом (збільшення)	Характеризує питому вагу вільних оборотних активів підприємства
Коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості	$\text{Ф. 1 (ряд.1125+...+ряд.1155)/ (ряд. 1610+...+ряд.1630)}$	прагне до 1	Характеризує яку частку кредиторської заборгованості можна покрити за умови інкасації кредиторської заборгованості

Методика розрахунку точки беззбитковості

Точка беззбитковості визначається за формулою (моно профільна діяльність):

$$ТБ = \frac{ПВ}{Ц_{од} - ЗВ_{од}},$$

де ПВ – постійні витрати, грн; $Ц_{од}$ – ціна за одиницю продукції, грн; $ЗВ_{од}$ – змінні витрати на одиницю продукції.

Точка беззбитковості визначається за формулою (декілька видів продукції):

$$ТБ = \frac{FC}{Km},$$

$$Km = \frac{GM}{TR},$$

$$GM = TR - VC,$$

де ТБ – точка беззбитковості підприємства; FC – постійні витрати; Km – коефіцієнт валової маржі; GM – валова маржа; TR – сукупний дохід; VC – змінні витрати.

Точка мінімального рівня рентабельності :

$$T_{MPP} = \frac{B_{пост} + \frac{K \cdot MPP}{1 - C_{тп}}}{Ц - B_{змін}}$$

де K - обсяг капіталу, який вкладений власником у підприємство; MPP - мінімальний рівень рентабельності, представлений у виді коефіцієнта; $C_{тп}$ - ставка податку на прибуток.

Запас фінансової міцності :

$$K_{фм} = \frac{ЧДР - Тб}{Тб} \cdot 100\%,$$

де ЧДР – чистий дохід від реалізації

Ефект операційного левериджу:

$$Кол = \frac{В_{пост}}{В_{заг}},$$

де Кол - коефіцієнт операційного левериджа; $В_{пост}$ - сума постійних операційних витрат; $В_{заг}$ - загальна сума операційних витрат.

ДОДАТОК Д

Показники рентабельності капіталу

Найменування показника	Алгоритм розрахунку	Порядок розрахунку за даними форми №1, форми №2 (рядки, графи)
Рентабельність (збитковість) сукупного капіталу	$\frac{\Phi P_{ч}}{Kc} \times 100\%$	$\frac{\text{ф.№2 : } p.2350(2355) \times 100\%}{\text{ф.№1 : } (p.1900, \text{гр.3} + p.1900, \text{гр.4}) / 2}$
Рентабельність (збитковість) власного капіталу	$\frac{\Phi P_{ч}}{BKc} \times 100\%$	$\frac{\text{ф.№2 : } p.2350(2355) \times 100\%}{\text{ф.№1 : } (p.1900, \text{гр.3} + p.1900, \text{гр.4}) / 2}$
Рентабельність (збитковість) позикового капіталу	$\frac{\Phi P_{ч}}{PKc} \times 100\%$	$\frac{\text{ф.№2 : } p.2350(2355) \times 100\%}{\text{ф.№1 : } (p.1595, \text{гр.3} + p.1595, \text{гр.4} + p.1695, \text{гр.3} + p.1695, \text{гр.4}) / 2}$
Економічна рентабельність (збитковість)	$\frac{\Phi P_{дооп} + \Phi B}{Ac} \times 100\%$	$\frac{\text{ф.№2 : } p.2290(2295) + p.2250}{\text{ф.№1 : } (p.1300, \text{гр.3} + p.1300, \text{гр.4}) / 2} \times 100\%$
Умовні позначення:		
<p><i>ΦPдооп</i> – фінансовий результат до оподаткування; <i>ΦPч</i> – чистий фінансовий результат; <i>ЧДР</i> – чистий дохід від реалізації продукції (товарів), робіт, послуг; <i>Kc</i> – середня сума капіталу; <i>BKc</i> – середня сума власного капіталу; <i>PKc</i> – середня сума позикового капіталу; <i>ΦB</i> – фінансові витрати.</p>		

ДОДАТОК Е

Показники ділової активності (оборотності) капіталу підприємства

Найменування показника	Алгоритм розрахунку	Порядок розрахунку за даними форми №1, форми №2 (рядки, графи)
Коефіцієнт оборотності капіталу	$\frac{ЧДР}{K_c}$	$\frac{ф.№2: p.2000}{ф.№1: (p.1900, зр.3 + p.1900, зр.4) / 2}$
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	$\frac{ЧДР}{BK_c}$	$\frac{ф.№2: p.2000}{ф.№1: (p.1495, зр.3 + p.1495, зр.4) / 2}$
Коефіцієнт оборотності позикового капіталу	$\frac{ЧДР}{ПК_c}$	$\frac{ф.№2: p.2000}{ф.№1: (p.1595, зр.3 + p.1695, зр.4) / 2}$
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	$\frac{Срп}{KЗ_c}$	$\frac{ф.№2: p.2050}{ф.№1: (p.1610 + \dots + p.1650, зр.3) + (p.1610 + \dots + p.1650, зр.4) / 2}$
Умовні позначення:		
<p><i>ЧДР – чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг); Срп – собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг); K_c – середня сума капіталу; BK_c – середня сума власного капіталу; ПК_c – середня сума позикового капіталу; KЗ_c – середня сума кредиторської заборгованості</i></p>		

ДОДАТОК Ж

**Методика розрахунку середньозваженої вартості капіталу
підприємства**

Показник	Формула	Умовні позначення
Вартість власного капіталу	$V_{BK} = \frac{ЧП}{BK} * 100\%$	ЧП – обсяг чистого прибутку для дивідендних виплат
Вартість товарного кредиту	$V_{BK} = \frac{ЦЗ * 360(1 - Сп)}{PB} * 100\%$	ПВ – період відстрочки платежу (період обороту товарного кредиту), ЦЗ – цінова знижка; Сп – податок на прибуток;
Середньозважена вартість капіталу	$WACC = \sum PB_i * V_i$	V_i – вартість конкретного елемента капіталу, %; PB_i – питома вага конкретного капіталу, %